

ביאור בדרך אפשר

1 נאמר ב'שיר השירים', הקדוש ברוך הוא (ה'דוד') אומר לכנסת ישראל
2 (ה'כלה'):
3 **בַּאֲתִי¹ לִגְנִי אֶחֱוִיתִי כְּלָה², וְאִיתָא מובא ב'מְדַרְשׁ רַבְה'**
4 **בְּמִקְוֵמוֹ³** על פסוק זה **לִגְנִי לִגְנוֹנִי**, למקום העונג ומקום ההתייחדות
5 שלי, **דְּעִיקָר שְׂכִינָה בַּתְּחֻתָּוִנִים**
6 **הִיְתָה**, בתחילת בריאת העולם עיקר
7 גילוי והשראת השכינה היה בעולם
8 הזה התחתון **אֶלָּא שְׁלֹאֲחֵרִיזָה**
9 **בַּהֲמִשְׁךְ הַזֶּמֶן הִנֵּה עַל-יְדֵי חֹטָא**
10 **עֵץ הַדַּעַת וְהַחֲטָאִים**
11 **שְׁלֹאֲחֵרִיזָה** כמו חטא העבודה-הזרה
12 בדורו של אנוש, החטאים של דור
13 המבול ועוד **סִלְקוּ אֶת הַשְּׂכִינָה**
14 **מִלְמַטָּה לְמַעְלָה**, תחילה מהארץ
15 לרקיע הראשון, ואחר כך מהרקיע
16 הראשון לשני וכן הלאה עד הרקיע
17 השביעי **וְאַחֲרֵיכֵן עָמְדוּ**
18 **הַצִּדִּיקִים וְהוֹרִידוּ אֶת**
19 **הַשְּׂכִינָה מִלְמַעְלָה לְמַטָּה**,
20 תחילה מהרקיע השביעי לשישי ואחר-
21 כך מהשישי לחמישי וכן הלאה **עַד**
22 **שָׁבָא מַשָּׁה**, שהוא השביעי
23 לאברהם אבינו, הצדיק שהוריד את
24 השכינה מהרקיע השביעי לרקיע
25 השישי (אברהם-יצחק-יעקב-לוי-ק-הת-
26 עמרם-משה), **וְכָל הַשְּׂבִיעִין**
27 **חֲבִיבִין⁴**, והוריד משה אֶת
28 **הַשְּׂכִינָה מִרְקִיעַ הָרָאשׁוֹן**
29 **לְאַרְץ**, לעלם הזה הגשמי התחתון,
30 **שְׂוֹהֵי תַּכְלִית הַכֹּהֲנִים שֶׁל**
31 **הַבְּרִיאָה לְהִיּוֹת דִּירָה לּוֹ יִתְבָּרַךְ**
32 **בַּתְּחֻתָּוִנִים** שהעולם הזה התחתון
33 יהיה מקום ראוי לגילוי והשראת
34 השכינה, וזו המשמעות של 'באתי
35 לגנני' **לִגְנוֹנִי**, למקום שבו היתה
36 עיקר השכינה בעת בריאת העולם לפני חטא עץ הדעת והחטאים שאחריו
37 **דְּעִיקָר שְׂכִינָה בַּתְּחֻתָּוִנִים הִיְתָה**.

בס"ד. יו"ד שבת, ה'תשט"ז
(הנחה בלתי מוגה)

38 **וְזָהוּ גַם הַתּוֹכֵן הַפְּנִימִי שֶׁל מַה שְּׂכַתוֹב⁵ וְעָשׂוּ לִי מְקַדָּשׁ וְשְׂכַנְתִּי**
39 **בְּתוֹכָם**, ודרשו חכמינו ז"ל שהכתוב היה צריך לומר "בתוכו", היינו
40 שהשראת השכינה תהיה במשכן ובמקדש, ונאמר "בתוכם" להורות שעל ידי
41 המשכן והמקדש תהיה השראת השכינה **בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאַחַד**
42 **מִיִּשְׂרָאֵל⁶**, שָׁהֵם בני ישראל
43 **יַעֲשׂוּ דִירָה לּוֹ יִתְבָּרַךְ**
44 **בַּתְּחֻתָּוִנִים** ועליהם מוטלת שליחות
45 זו לעשות את העולם מקום ראוי
46 להשראת השכינה. **וְזָהוּ הַטַּעַם**
47 **הַפְּנִימִי** לכך **שְׂאַחַת הָעֲבוֹדוֹת**
48 **הָעֲקָרִיּוֹת שֶׁהֵיוּ בַּמִּשְׁכָּן**
49 **וּמְקַדָּשׁ הָיָא עֲבוֹדַת**
50 **הַקְּרָבָנוֹת**, שְׁעֻנֵּינָהּ הָיָא
51 **הַקְּרִבַת נֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה⁷**, היינו
52 לגרום לה להתקרב לאלוקות, שְׁעַל-
53 **יְדֵיזָה נַעֲשֶׂה קְרוֹב כָּל**
54 **הַבְּחֻוֹת⁸** של נפש האדם לאלוקות,
55 ועבודה זו שהיא התוכן הפנימי של
56 עבודת הקרבנות, היא בדרך העלאה
57 מלמטה למעלה, היינו התקרבות
58 והתעלות לאלוקות מצד האדם
59 **וְאַחֲרֵיכֵן נַעֲשֶׂה כְּתוּצָה מֵעֲבוֹדַת**
60 **הַקְּרָבָנוֹת בַּמִּשְׁמֶעוֹת הָרוּחָנִית נִפְעַל**
61 **רִיחַ נִיחֹחַ לַהֲוִי⁹**, שֶׁהוּא עֲנִין
62 **הַמְּשָׁכָה** וההתגלות של אור אלוהי
63 מלמעלה לְמַטָּה¹⁰.
64 **וְזָהוּ גַם-כֵּן הַטַּעַם הַפְּנִימִי** לכך
65 **מַה שְּׁהַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מֵעֲצֵי**
66 **שִׁטִּים¹¹**, דְּשִׁיטָה הוּא מְלִשׁוֹן
67 שְׁטוּת, הַנִּהְיָה בַּלְתִּי רְצוּיָה שֶׁלֹּמָתָה
68 מִטַּעַם וְדַעַת, וְעַל יְדֵי שְׁבוּנוֹם מְעִצִּי
69 שְׁטִים מִשְׁכָּן לַאֲלֻקוֹת וְגוֹרָמִים
70 לַהֲשֵׁרָאֵת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם, הוֹפְכִים אֶת
71 ה'שטות' הלא רצויה, שלמטה מטעם
72 ודעת, ל'שטות' רצויה שלמעלה מטעם
73 **כִּי הָעֲבוֹדָה שְׁעַל-יְדָה עוֹשִׂים**
74 **בַּתְּחֻתָּוִנִים דִּירָה לּוֹ יִתְבָּרַךְ (עֲנִינוּ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן), שֶׁהוּא**

(*) על העתק ההנחה שבספריית אגודת חסידי חב"ד, ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א ציוני המ"מ לדברי רבותינו נשיאנו, שהוזכר במאמר. (1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על הפרק הששי מהמשך באתי לגני ה'שית" (2) ש"ה ש, א. (3) שהש"ר עה"פ. (4) ויק"ר פכ"ט, יא. (5) תרומה כה, ח. (6) ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים). של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. ועוד. (7) ראה לקו"ת ויקרא ב, ג ואילך. ד"ה ושאתם מים בששון תשא" פ"ג (סה"מ קונטרסים ח"ב תנ, א ואילך. הועתק ב"היום יום" יב אדר שני). (8) ראה ספר הבהיר סמ"ו (קט). סמ"ח (קכג). וראה גם סה"מ תש"ט ע' 29 (השני). (9) פינחס כח, ח. (10) ראה לקו"ת פינחס עו, א. (11) תרומה כו, טו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 השראת השכינה בעולם הנפעלת על-ידי המשכן ענין המשכת והתגלות
 - 2 אור ה'סובב כל ע'למין' האור האלוני הבל-גבול שאינו מלוכב
 - 3 בעולמות בצורה פנימית, באופן המותאם לכל עולם ולכל נברא לפי ערכו
 - 4 ולפי יכולתו לקבל ולהכיל, אלא באופן 'סובב' ומקיף' מלמעלה שהוא
 - 5 האור ה'סובב' הוא אור המאיר
 - 6 בכולהו ע'למין בכל העולמות
 - 7 ב'שנה, והיא הדרך להמשיך את
 - 8 אור ה'סובב' לעולם היא על-ידי
 - 9 העבודה דאתפפא סטרא-
 - 10 אתרא, לכופף ולהכניע את הצד
 - 11 האחר, הצד שלעומת צד הקדושה,
 - 12 ולאחר-יזה בשלב מתקדם יותר של
 - 13 עבודת ה', אין להסתפק רק בהכנעת
 - 14 הסטרא-אחרא, ללא שיחול שינוי
 - 15 במהותה, אלא להגיע לעבודת ה'
 - 16 נעלית יותר, גם העבודה
 - 17 דאתפפא, הפיכת הרע לטוב
 - 18 והחושך לאור כמאמר¹² הוזהר בד
 - 19 אתפפא סטרא-אחרא
 - 20 אסתלק וקרא דקדושא-ברוך
 - 21 הוא בכולהו ע'למין, כאשר
 - 22 הסטרא-אחרא נכפית ונכנעת, מתעלה
 - 23 כבודו של הקדוש-ברוך-הוא בכל
 - 24 העולמות, דפירוש 'אסתלק'
 - 25 (כאן) הוא לא סילוק במובן של
 - 26 העלם והעדר האור אלא להיפך ענין
 - 27 של גלוי והמשכת אור אלוני
 - 28 מלמעלה למטה, אלא שהגלוי
 - 29 הוא באופן של הסתלקות¹³
 - 30 הבדלה ורוממות, והוא בכולהו
 - 31 ע'למין בשנה, כי מדובר באור
 - 32 ה'סובב' המאיר בדרך 'מקיף', כאמור
 - 33 לעיל, וכיון שענין זה של המשכת
 - 34 אור ה'סובב' והשראת השכינה למטה
 - 35 נעשה על-ידי העבודה
 - 36 דאתפפא ואתהפפא, לכן
 - 37 ה'ה המשפן בנוי מעצי שטים,
 - 38 שענין זה של לקיחת 'עצי שטים' כדי לבנות מהם מקום של קדושה מורה
 - 39 על הפיכת השטות ד'לעומת זה', שהוא ענין החטא,
 - 40 כמאמר¹⁴ חכמינו ז"ל אין אדם עובר עברה אלא-אם-כן נכנס
 - 41 בו רוח שטות, שעל-ידי-זה על-ידי החטאים סלקו את השכינה
- מלמטה למעלה, כמובא לעיל מדברי המדרש, ולכן צריכה להיות
- העבודה הרוחנית הגורמת את גילוי והשראת השכינה בעולם, באופן
- של שטות דקדושה, שהוא ענין העבודה שלמעלה מטעם
- ודעת, ועל-ידי-זה אהני ליה שטותיה¹⁵, מסופר בגמרא (הובא
- במאמר "באתי לגני" תש"י) שהאמורא
- רב שמואל בר רב יצחק היה מרקד
- לפני הכלה עם שלושה ענפים. אמר ר'
- זירא: מבייש אותו הזקן (כי לא נאה
- שחכם כמוהו ירקוד כך לפני הכלה).
- כאשר מת רב שמואל בר רב יצחק,
- הפסיק [חצץ] עמוד של אש בינו לבין
- כל העולם; ולמדנו שלא הפסיק עמוד
- של אש אלא לאחד או לשניים בדור.
- אמר ר' זירא: הועיל לו הענף שלו
- לזקן, ויש אומרים: שטותו לזקן, ויש
- אומרים: שיטתו לזקן. ואת דברי
- הגמרא שהשטות הועילה לו יש לפרש
- שה'שטות' של עבודת ה' למעלה
- מטעם ודעת מועילה להפוך את
- השטות ד'לעומת זה', ולעשות דירה לו יתברך
- בתחתונים¹⁶.
- (ב) וממשיך כבוד קדושת
- מורי-וחמי אדמו"ר בעל
- ההילולא שיום הסתלקותו הוא
- ביו"ד שבת, כמאמר¹⁷ 'באתי לגני
- תש"י שמסר לפרסום ליום זה בשנת
- ההסתלקות:
- ובזה יובן מה שעצי המשפן
- נקראים בשם קרשים, וכמו
- שכתוב¹¹ ועשית את הקרשים למשפן עצי
- הקרשים למשפן עצי שטים
- עומדים (עד-כאן-לשוננו) של
- הרבי הרי"צ במאמר הנזכר). והינו,
- שהתואר עצי שטים ישנו
- בהם בעצם שמהם נבנה המשכן גם
- קודם שנעשו שכיבים למשפן,
- ובשביל עשית המשפן הוצרכו ליקח עצי שטים
- שינוי ולעשות מהם קרשים. ותוכן הבאור כמאמר על השנינו
- מ'עצי שטים' ל'קרשים' הוא, שהשם 'קרש' שיה גם לאופן
- העבודה ה'ל', של הפיכת השטות' הבלתי רצויה, 'שטות' שלמטה

(12) בתניא פכ"ז ובלקו"ת ר"פ פקודי מצוין לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מצוין גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג. (13) ראה תו"א שם. (14) סוטה ג, א. (15) כתובות יז, א. (16) בכל הנאמר עד כאן — ראה לעיל ד"ה באתי לגני ה'תשי"א-ה'תשט"ז. (17) פרק ו (סה"מ ה'שי"ת ע' 119 ואילך).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 מטעם ודעת, ל'שטות' של קדושה, 'שטות' שלמעלה מטעם ודעת **שַׁעַל-יָדִי**
 2 הַעֲבֹדָה דְּאַתְּכִפֵּיא שְׁמִיבִיאָה בשלב נעלה יותר של עבודת ה'
 3 לְאַתְּהִפְכָּא, מְהִפְכִים אֶת הַשְּׁטוּת ד'לְעֻמַּת זֶה' לְעִנְיָן שֶׁל
 4 קְדוּשָׁה (פְּדֻלְקֻמָּן).
 5 ויִבְהַקְדִים הַבְּאוּר בְּעִנְיָן הַשֵּׁם
 6 שְׁבוּ נִקְרָא כָל דְּבַר בְּעוֹלָם (שְׁהָרִי
 7 הַלְשׁוֹן 'קִרְשׁ' הוּא שֵׁם
 8 הַדְּבָר) שַׁעַל-יָדוֹ באמצעות השם
 9 בא ויורד ומתלבש בדבר המסוים
 10 הַנִּקְרָא בְּשֵׁם זֶה אִיזְרָאֵל, וְלִכְן
 11 באמצעות השם הַיֵּא הַתְּהוּוֹת
 12 הַדְּבָר, חִיּוּתוֹ וְקִיּוּמוֹ, כִּפִּי
 13 שֶׁמִּשְׁחִיךְ וּמִפְרֵט עַל-פִּי דְּבָרֵי אֲדוֹמִי"ר
 14 הֶזְקֵן ב'שַׁעַר הַיְּחֹדֵד וְהָאֲמוּנָה' בִּשְׁפָר
 15 הַתְּנִינָא.
 16 דְּהִנְהָ, יָדוּעַ פְּרוּשׁ הַבְּעַל-
 17 שֵׁם-טוֹבָא עַל פְּסוּקִי 18 לְעוֹלָם
 18 הַיְּהוֹי' דְּבָרָךְ נֶצֶב בְּשָׁמַיִם, "כִּי
 19 דְּבָרָךְ הַדְּבָר שֶׁלךָ, שֶׁל הַקְדוּשָׁה-
 20 בְּדוּר-הוּא שְׁאֵמֶרְתָּ יְהִי רְקִיעַ
 21 בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו', תְּבוֹת מִלִּים
 22 וְאוֹתִיּוֹת אֵלּוֹ "יְהִי רְקִיעַ" הֵן
 23 נֶצֶבּוֹת וְעוֹמְדוֹת לְעוֹלָם בְּתוֹךְ
 24 רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וּמְלֻבְּשׁוֹת
 25 בְּתוֹךְ כָּל הָרְקִיעִים לְעוֹלָם
 26 תְּמִיד לְהַחֲיוֹתָם, כִּי אֵלּוֹ הִיּוֹ
 27 הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַמִּלִּים "יְהִי רְקִיעַ"
 28 שְׁבָהּ וְעַל-יָדֵן בָּאָה הַחִיּוּת הָאֱלוּקִית
 29 שֶׁמִּהוּוּ, מַחֲיִיָּה וּמְקִיִּימָת אֶת הָרְקִיעַ
 30 מִסְתַּלְקוֹת כְּרִגַּע אֲפִילוֹ לְרִגַּע קֶצֶר
 31 חֲסִי-וְשִׁלּוּם, הִיּוֹ כָּל הַשָּׁמַיִם
 32 מִפְּסִיקִים לְהַתְקִים וְהוֹפְכִים לְחַיּוֹת
 33 אֵין וְאַפְסֵי כְּמוֹ קוֹדֶם מֵאֲמֹר
 34 יְהִי רְקִיעַ כּו' מִמֶּשׁ בְּדוּק כֶּסֶם
 35 שֶׁהִרְקִיעִים לֹא הִיוּ קִיּוּמִים לִפְנֵי
 36 שֶׁנִּבְרָאוּ. וְכֵן הוֹדְרִים אֲמֹרִים בָּאוּתָהּ
 37 מִידָּה כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁכָּבֵל
 38 הָעוֹלָמוֹת, וְאַפִּילוֹ אֶרֶץ הָלֹז
 39 הַגְּשָׁמִית וּבְחִינַת דוּמָם מִמֶּשׁ,
 40 שֶׁלִּכְאוּרָה לֹא נִרְאָה וְנִכְרַ בְּגִלּוֹי שִׁישׁ
 41 בָּהֶם חִיּוֹת אֱלוּקִית כִּי הַחִיּוֹת שֶׁבְּדוּמָם
- 42 הִיא חִיּוֹת מוֹעֲטַת בִּיּוֹתָר (כְּמוֹבָא לְהֵלֵן מִדְּבָרֵי הָאֲרִיז"ל), מְכַל-מְקוֹם אֵלּוֹ
 43 הִיּוֹ מִסְתַּלְקוֹת מִמֶּנָּה כְּרִגַּע חֲסִי-וְשִׁלּוּם הָאוֹתִיּוֹת מִעֲשָׂרָה
 44 מֵאֲמֹרֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה ("יְהִי אֹר", "יְהִי רְקִיעַ" וכו') שֶׁכֵּהֵן נִבְרָאָתָה
 45 הָאֶרֶץ הַגְּשָׁמִית בְּשִׁשְׁתַּיִם יָמֵי בְּרָאשִׁית, הִיּוֹתָה חוֹזֶרֶת לְאֵין וְאַפְסֵי
 46 מִמֶּשׁ כְּמוֹ לִפְנֵי שִׁשְׁתַּיִם יָמֵי
 47 בְּרָאשִׁית מִמֶּשׁ. וְהִיּוֹ שְׁכֵתָב
 48 הָאֲרִיז"ל 19 שְׁגָם בְּדוּמָם
 49 מִמֶּשׁ (שְׁזָהוּ) הַסּוּג הַיּוֹתָר
 50 תַּחְתּוֹן מֵאַרְבַּעַת הַסּוּגִים:
 51 מְדַבֵּר, חִי, צוּמַח וְדוּמָם)
 52 כְּמוֹ אֲבָנִים וְעֶפֶר וּמִים שֶׁהֵם
 53 נִבְרָאִים שֶׁלֹּא נִרְאִים בָּהֶם חִיּוֹת, יֵשׁ
 54 בְּחִינַת נֶפֶשׁ וְחִיּוּת רּוּחָנִית,
 55 דְּהִיּוֹ בְּחִינַת הַתְּלַבְּשׁוֹת
 56 אוֹתִיּוֹת הַדְּבָר מִעֲשָׂרָה
 57 מֵאֲמֹרֹת הַמַּחֲיוֹת וּמִהוּוֹת אֶת
 58 הַדוּמָם לְחַיּוֹת יֵשׁ מֵאֵין וְאַפְסֵי
 59 שֶׁלִּפְנֵי שִׁשְׁתַּיִם יָמֵי בְּרָאשִׁית
 60 וְלִכְן הָאֲמֹר לְעִיל נִכּוֹן גַּם לְגַבִּי
 61 הַדּוּמָם, וְאֵם הַחִיּוֹת תַּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ
 62 אֲפִילוֹ לְרִגַּע, הוּא יַחֲדָל לְהַתְקִים.
 63 וְאֵף שֶׁלֹּא הוֹזְכָּר שֵׁם אֲבָן
 64 בְּעֲשָׂרָה מֵאֲמֹרֹת שְׁבַתֹּרָה,
 65 וְאֵם כֵּן לְכַאוּרָה לֹא מוֹבֵן בְּאִיּוֹה
 66 'אוֹתִיּוֹת' מְלֻבְּשֵׁת הַנֶּפֶשׁ וְהַחִיּוֹת שֶׁעַל
 67 יָדָה נִמְשַׁכַּת חִיּוֹת לֵאבָן, אֶף-עַל-
 68 פִּי-כֵן נִמְשָׁךְ חִיּוֹת לְאֲבָן עַל-
 69 יָדֵי צְרוּפִים וְחִלּוּפֵי אוֹתִיּוֹת"
 70 שֶׁל הַמִּלִּים וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁכֵּן נִזְכָּרוּ
 71 בְּעֲשָׂרָה מֵאֲמֹרֹת, כֹּאשֶׁר מִשְׁנִים אֶת
 72 סֵדֶר הָאוֹתִיּוֹת וּמְרַכִּיבִים מֵהֶם מִלִּים
 73 נוֹסְפוֹת אוֹ עַל יָדֵי הַחֲלַפַּת אוֹתִיּוֹת זוֹ
 74 בּוֹז בְּאֻפְנִים מְסוּיָמִים (הַמְּבֹרָאִים)
 75 בְּקִבְלָה וְחִסְדוֹת) כּו', וְהִיּוֹתָ לִפְנֵי
 76 שְׁאֵין אֲבָן יְכוּלָּה לְקַבֵּל
 77 חִיּוֹת מִהֶעֱשָׂרָה מֵאֲמֹרֹת
 78 עֲצָמָם כְּמוֹ שֶׁהֵם, כִּי חִיּוֹת שְׁבָאָה
 79 בְּאֻפֵּן כּוֹז הִיא בְּמִידָּה רַבָּה מֵאֵד, כּוֹ
 80 שְׁאֵין הַמְצִיאֹתָ שֶׁל הָאֵבֶן יְכוּלָּה לְקַבֵּל
 81 וְלַהֲכִיל, כִּי-אֵם עַל-יָדֵי שְׁיֻרְדָּתָה
 82 הַחִיּוֹת וּמִשְׁתַּלְשֵׁלָתָה עַל-יָדֵי

[א] [תניא] שער היחוד והאמונה [בתחלתו].

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 חלופים ותמורות האותיות שגורמים צמצום ומיעוט של החיות עד
 - 2 לחיות מועטת כזו שמתאימה לאבן דומם] "עד שנגמשה מהן צרופ
 - 3 שם אבן, והוא חיותו של האבן. וכן בכל הנבראים
 - 4 שבעולם, השמות שנקראים בהם בלשון הקדש (שאינם
 - 5 שם הספמי בלבד שכן הסכימו
 - 6 והחליטו ביניהם בני אדם, כמו המילים
 - 7 בשפות אחרות, אלא כל מילה בלשון
 - 8 הקודש שבה נקראים שמות הנבראים
 - 9 היא בעלת משמעות), הן הן
 - 10 אותיות הדבור המשתלשלות
 - 11 מעשרה מאמרות שבתורה...
 - 12 שיש בהן בעשרה מאמרות אלה
 - 13 שבהן נברא העולם כח וחיית
 - 14 לברוא את הנבראים יש מאין
 - 15 מציאות מהעדר המציאות,
 - 16 ולהחיותם לעולם תמיד".
 - 17 וזהו גם מה שכתב הרב פסוק20 וכל אשר יקרא לו האדם נפש
 - 18 המגיד ממעורשט בארובה על
 - 19 פסוק20 האמור אודות אדם הראשון
 - 20 וכל אשר יקרא לו האדם
 - 21 נפש חיה הוא שמו, דאיתא
 - 22 מובא ב'מדרש'21 שפאשר
 - 23 המלאכים שאלו להקדוש-
 - 24 ברוך-הוא מה תהיה מעלת
 - 25 אדם הראשון, ואמר להם
 - 26 שתהא חכמתו מרובה
 - 27 משלכם, אדם הראשון יהיה יותר
 - 28 חכם מהמלאכים, העביר הקדוש-
 - 29 ברוך-הוא לפני המלאכים כל
 - 30 בהמה חיה ועוף, אמר להם:
 - 31 מה שמותם, ולא ידעו. כן
 - 32 שפרא אדם, העביר את כל
 - 33 בהמה חיה ועוף לפניו ואמר לו:
 - 34 מה שמותם של אלו. אמר:
 - 35 לזה נאה לקרותו שור כו'
 - 36 ודבר זה של קריאת שמות לבהמות
 - 37 וכו' הוא ההוכחה לכך שחכמת אדם
 - 38 הראשון גדולה מחכמת המלאכים.
 - 39 והקשה הרב המגיד על מדרש
 - 40 זה, דלכאורה אינו מובן, וכי
 - 41 מה חכמה גדולה היא לקרוא
- להם שמות עד כדי כך שהדבר מהווה הוכחה לחכמתו של אדם הראשון.?
- ועוד צריך להבין, מה שאמר: לזה נאה לקרוא שור וכו' וכן הלאה לגבי שמות שאר הבהמות והחיות, למה השם שקרא לכל אחד ואחד, שמו נאה לו?
- אף הענין הוא, כי אף-על-פי שכל לשון ולשון משבעים לשונות של אומות העולם, יש גם-כן קריאת שם לכל דבר בשמו, עם כל זה אינו שם העצם לדבר ההוא, השמות בהם נקראים הדברים בשפות אחרות לא שייכים לעצם ולמהות של הדברים הנקראים בשמות אלו, והשמות הללו הם רק שם הדבר בעלמא כדי להפיר בין דבר לחברו רק בתור סימן היכר והבחנה בין דברים שונים, מה-שאינ-כן בלשון הקדש, כל מה שנקרא שמו, כך הוא שמו האמתי, שם העצם מפרשו, שם שקשור ונובע מעצם המהות והשורש של החיות האלוהית שמחיה ומקיימת אותו על-דרך ממשל 'שור' התחתון השור הגשמי בעולם הזה התחתון, נקרא שמו כך על שם שרשו למעלה שהם ג' אותיות שור, וכן פולם כל שאר הנבראים על-דרך-זה שבכולם השם בו נקראים בלשון הקודש קשור במהות שלהם ובשורש שלהם. ולכן אדם הראשון שהיה בו חכמה יתרה, יותר מחכמת המלאכים, והשיג וידע השרש של כל מין ומין כל סוג מהנבראים, היה יכול לקרותם מה-שאינ-כן בלשון הקדש, כל מה שנקרא שמו, כך הוא שמו האמתי, שם העצם מפרשו, על-דרך-משל 'שור' התחתון, נקרא שמו כך על שם שרשו למעלה שהם ג' אותיות שור, וכן פולם על-דרך-זה. ולכן אדם הראשון שהיה בו חכמה יתרה, והשיג וידע השרש של כל מין ומין, היה יכול

[בן אור תורה ס"פ בראשית ד, סע"ב ואילך (הוצאת קה"ת). לקו"א סרמ"ד (הוצאת קה"ת)].

באתי לגני אחותי כלה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 בַּשֵּׁם הָאֱמֶתִי. וְלִזָּה ולכן אָמַר: לִזָּה נָאָה לְקִרְוֹתִי וְכוּ',
2 כְּלוּמַר, מַה שְּׁאֲנִי קוֹרֵא שְׁמוֹ כֶּךָ, אֵינִי שֵׁם דְּכָר וְשֵׁם
3 מוֹשָׁאֵל מֵעֵינִין אַחֵר שֶׁלֹּא נִגּוּעַ לַעֲצֵם הַמַּהוּת בְּכַדִּי לְהַפְּיִירוֹ, רַק נָאָה
4 לְקִרְוֹתִי כֶּךָ, אֲלֹא זֶהוּ שֵׁם שֶׁאֵין הוֹלֵם אֶת הַמַּהוּת שֶׁלֹּו כִּי הוּא שֵׁם
5 שֶׁרָשׁוּ וַדַּאי, וְלִכֵּן שְׁמוֹ נָאָה
6 לוֹ.
7 וּמִמְשִׁיף הָרֵב הַמִּגִּיד לְבָאֵר
8 בְּנוֹגֵעַ לְשִׁמּוֹת בְּנֵי אָדָם,
9 דְּלִכְאוּרָה, בְּשִׁלְמָא מִלֵּיל
10 הָאֲנָשִׁים הָרָאשׁוֹנִים, כְּלוּמַר
11 לְגַבִּיהֶם הַדָּרֵב מוֹכֵן שֶׁקָּרְאוּ בְּגִיָּהֶם
12 עַל שֵׁם הַמְּאוּרָע (כְּדַאיִתָּא
13 כְּמוֹבֵא ב'מִדְרָשׁ'²²), הָיָה
14 יוֹדְעִים שֶׁרָשׁ נִשְׁמַת הֵבֶן,
15 וְהֵינּוּ, דְּכִיּוֹן שִׁידְעוּ הַמְּאוּרָע
16 שִׁיאָרְעַ עִם הֵבֶן הַיְלֹוד לְאַחֵר
17 זְמַן בַּעֲתִיד, וְקָרְאוּהוּ עַל שֵׁם
18 מְאוּרָע זֶה, הָרִי מְזָה גּוֹפֵא
19 עֲצֻמוֹ רָאִיָּה שִׁידְעוּ מַה נַּעֲשֶׂה
20 בְּשִׁרְשׁוֹ וּמִקּוּרוֹ, שֶׁבְּזָה תְּלוּיִים הַמְּאוּרָעוֹת שִׁיאָרְעוּ עִם
21 תְּלוּיִים הַמְּאוּרָעוֹת שִׁיאָרְעוּ
22 עִם הַנִּשְׁמָה בְּגוֹף בְּמִשְׁךָ
23 הַזְּמַן וְהִידְיעָה וְהַכְרָה שֶׁל הַשּׁוֹרֵשׁ
24 הָיָה זֶה שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם אִפְשָׁרוּת לַדַּעַת אֶת
25 עֲתִידוֹ שֶׁל הֵבֶן וּלְקִרְאוֹ לוֹ שֵׁם עַל שֵׁם
26 מַעֲשִׂים וּמְאוּרָעוֹת שִׁיחִיו אֹתוֹ בַּעֲתִיד,
27 כְּשִׁיגְדֵל. אָבֵל עֲכָשׁוּ שְׁאֲנִי
28 קוֹרְאִים בְּגִינִי עַל שֵׁם
29 אֲבוֹתֵינוּ (כְּדַאיִתָּא ב'מִדְרָשׁ'²³)
30 (שֵׁם), וְהָרִי אֵין אֲנִי יוֹדְעִים
31 הַשִּׁרְשׁ וּמִקּוּרֵי כוּ' אִם כֵּן לְכַאוּרָה
32 הִיָּה מִקּוֹם לִמּוֹר שֶׁאֵין קֶשֶׁר בֵּין שְׁמוֹת
33 הָאֲנָשִׁים לַמַּהוּת שֶׁלָּהֶם, וּמִכָּל־
34 מִקּוֹם גָּלָה לָנוּ הָאֲרִיז'²⁴
35 שֶׁגַּם אֵלֹו הַשְּׁמֹת שְׁקוּרָאִים
36 לְבָנִים בְּלִי לַדַּעַת וְלַחֲכִיר אֶת שׁוֹרֵשׁ
37 וְנִשְׁמָתָם אֵינֶם דִּרְךָ מִקְרָה אוֹ
38 רִצּוֹן הָאֵב וְאֵם לְקִרְוֹתִי כֶּךָ,
39 אֲלֹא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא הוּא
40 הַנּוֹתֵן שֶׁכָּל חֻכְמָה וְדַעַת כָּל־
41 אֲבִיו וְאִמּוֹ לְקִרְוֹתוֹ בְּשֵׁם
42 שֶׁהוּא מְשַׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל
- הֵבֶן וְלַמַּעֲשֶׂה גַם שְׁמוֹת אֲנָשִׁים אֵין קֶשֶׁרִים לַמַּהוּת שֶׁלָּהֶם. וּמִסִּיִּם
מִמַּעֲוִירִיט, שְׁזָהוּ גַם כֵּן מַה שֶׁכָּתְבוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל²⁴ שֶׁרַבִּי
מֵאִיר הָיָה דִּיִּק בְּשִׁמָּא, הִיָּה מְדִיִּק בְּשִׁמּוֹת, דְּכַתּוּבָתוֹ שֶׁל רַבִּי
מֵאִיר כְּתוּב עַל הַבְּגָדִים שֶׁעָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא לְאָדָם וְחוּה לְאַחֵר חֲטָא
עַץ הַדַּעַת "כְּתָנוֹת אוֹר" (לֹא
בְּעִי'ן כְּתָנוֹת עוֹר, אֲלֹא
בְּאֵל'ף)²⁵, לְפִי שְׁאֲצָלוֹ אֲצֵל
רַבִּי מֵאִיר לֹא הָיָה עֵינָן שֶׁל
'קְלִיפָה' כָּלֵל, כְּפִי שֶׁנִּקְרָאת
הַסְטֵר־אֲחֵרָה הַמַּעֲלִימָה וּמִסְתִּירָה עַל
הָאֲלוּקוֹת כְּשֶׁם שֶׁקְלִיפָה מַכְסֶה אֶת
הַפְּרִי וּמִסְתִּירָה אֹתוֹ, ד'קְלִיפָתוֹ
זֶרֶק"²⁶ (כְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל שֶׁרַבִּי
מֵאִיר לָמַד תּוֹרָה מִפִּי אֱלִישֶׁע בֶּן אֲבוּיָה
גַם לְאַחֵר שֶׁסָּר מִהַדְרֵךְ הַיִּשּׁוּרָה וְנִקְרָא
'אֲחֵר' כִּי "תּוֹכּוֹ אֲכַל קְלִיפָתוֹ זֶרֶק"),
שֶׁהָיָה מֵאִיר אֲצָלוֹ אֲצֵל רַבִּי
מֵאִיר הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁהָיָה לֵאלֹא
'קְלִיפָה' וְכִיסוּי, וְלִכֵּן הַפִּיר
מִהֶשֶׁם שֶׁל הָאָדָם אֶת שִׁרְשׁ
הַנִּשְׁמָה שֶׁבְּגוֹף, וּבְמִלָּא הָיָה
יָכוֹל לִידַע אֶת הַמְּאוּרָעוֹת
שִׁיאָרְעוּ עִם הַנִּשְׁמָה בְּגוֹף
בַּעֲתִיד.
וְהָיָה כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׁמֹת שֶׁבְּלִשׁוֹן
הַקְדָּשׁ אֵינֶם שְׁמוֹת הַסְּכֵמִיִּים
שֶׁנִּקְבְּעוּ לְפִי הַחֲלָטָה בֵּין אֲדָם, אֲלֹא
כָּל שֵׁם הוּא שִׁרְשׁוֹ הָאֲלוּקִי
הָרוּחָנִי שֶׁל הַדְּבָר הַנִּקְרָא בְּשֵׁם
זֶה, וְהוּא גַם חֵיּוּתוֹ שֶׁל
הַדְּבָר, שֶׁעַל־יְדוֹ נִבְרָא מֵאִין
לֵישׁ, כְּאִמּוֹר שֶׁהַכּוֹחַ הָאֲלוּקִי הַמַּהוּוֹה
מִתְלַבֵּשׁ בְּמִלִּים וְאוֹתִיּוֹת אֵלֹו שֶׁל הַשֵּׁם
וְלֹא בְּאוֹפֶן שֶׁנִּבְרָא עַל־יְדֵי
הַשֵּׁם פַּעַם אַחַת וְשׁוּב אֵינִי
זָקוּק לְשֵׁם וּמַעֲתָה הוּא קִיִּים
בְּכּוֹחוֹת עֲצֻמוֹ, כְּכִיכּוֹל, אֲלֹא שֵׁם
- 1 לְקִרְוֹתָם בַּשֵּׁם הָאֱמֶתִי. וְלִזָּה אָמַר: לִזָּה נָאָה
2 לְקִרְוֹתִי וְכוּ', כְּלוּמַר, מַה שְּׁאֲנִי קוֹרֵא שְׁמוֹ כֶּךָ,
3 אֵינִי שֵׁם דְּכָר וְשֵׁם מוֹשָׁאֵל בְּכַדִּי לְהַפְּיִירוֹ, רַק
4 נָאָה לְקִרְוֹתִי כֶּךָ, כִּי הוּא שֵׁם שֶׁרָשׁוּ וַדַּאי, וְלִכֵּן
5 שְׁמוֹ נָאָה לוֹ. וּמִמְשִׁיף הָרֵב הַמִּגִּיד לְבָאֵר בְּנוֹגֵעַ
6 לְשִׁמּוֹת בְּנֵי אָדָם, דְּלִכְאוּרָה, בְּשִׁלְמָא הָרָאשׁוֹנִים
7 שֶׁקָּרְאוּ בְּגִיָּהֶם עַל שֵׁם הַמְּאוּרָע (כְּדַאיִתָּא
8 ב'מִדְרָשׁ'²²), הָיָה יוֹדְעִים שֶׁרָשׁ נִשְׁמַת הֵבֶן,
9 וְהֵינּוּ, דְּכִיּוֹן שִׁידְעוּ הַמְּאוּרָע שִׁיאָרְעַ עִם הֵבֶן
10 הַיְלֹוד לְאַחֵר זְמַן, וְקָרְאוּהוּ עַל שֵׁם מְאוּרָע זֶה,
11 הָרִי מְזָה גּוֹפֵא רָאִיָּה שִׁידְעוּ מַה נַּעֲשֶׂה בְּשִׁרְשׁוֹ
12 וּמִקּוּרוֹ, שֶׁבְּזָה תְּלוּיִים הַמְּאוּרָעוֹת שִׁיאָרְעוּ עִם
13 הַנִּשְׁמָה בְּגוֹף בְּמִשְׁךָ הַזְּמַן. אָבֵל עֲכָשׁוּ שְׁאֲנִי
14 קוֹרְאִים בְּגִינִי עַל שֵׁם אֲבוֹתֵינוּ (כְּדַאיִתָּא
15 ב'מִדְרָשׁ' שֵׁם), וְהָרִי אֵין אֲנִי יוֹדְעִים הַשִּׁרְשׁ
16 וּמִקּוּרֵי כוּ', וּמִכָּל־מִקּוֹם גָּלָה לָנוּ הָאֲרִיז'²⁴
17 שֶׁגַּם אֵלֹו הַשְּׁמֹת אֵינֶם דִּרְךָ מִקְרָה אוֹ רִצּוֹן הָאֵב
18 וְאֵם לְקִרְוֹתִי כֶּךָ, אֲלֹא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא הוּא
19 הַנּוֹתֵן שֶׁכָּל חֻכְמָה וְדַעַת כָּל־אֲבִיו וְאִמּוֹ
20 לְקִרְוֹתוֹ בְּשֵׁם שֶׁהוּא מְשַׁרְשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הֵבֶן.
21 וּמִסִּיִּם, שְׁזָהוּ גַם כֵּן מַה שֶׁכָּתְבוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל²⁴
22 שֶׁרַבִּי מֵאִיר הָיָה דִּיִּק בְּשִׁמָּא, דְּכַתּוּבָתוֹ שֶׁל רַבִּי
23 מֵאִיר כְּתוּב "כְּתָנוֹת אוֹר" (לֹא בְּעִי'ן, אֲלֹא
24 בְּאֵל'ף)²⁵, לְפִי שְׁאֲצָלוֹ לֹא הָיָה עֵינָן שֶׁל
25 'קְלִיפָה' כָּלֵל, ד'קְלִיפָתוֹ זֶרֶק"²⁶, שֶׁהָיָה מֵאִיר
26 אֲצָלוֹ הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְלִכֵּן הַפִּיר מִהֶשֶׁם אֶת
27 שִׁרְשׁ הַנִּשְׁמָה שֶׁבְּגוֹף, וּבְמִלָּא הָיָה יָכוֹל לִידַע
28 אֶת הַמְּאוּרָעוֹת שִׁיאָרְעוּ עִם הַנִּשְׁמָה בְּגוֹף.
29 וְהָיָה כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׁמֹת שֶׁבְּלִשׁוֹן הַקְדָּשׁ אֵינֶם שְׁמוֹת הַסְּכֵמִיִּים, אֲלֹא כָּל שֵׁם
30 הוּא שִׁרְשׁוֹ שֶׁל הַדְּבָר הַנִּקְרָא בְּשֵׁם זֶה, וְהוּא גַם חֵיּוּתוֹ שֶׁל הַדְּבָר,
31 שֶׁעַל־יְדוֹ נִבְרָא מֵאִין לֵישׁ, וְלֹא בְּאוֹפֶן שֶׁנִּבְרָא עַל־יְדֵי הַשֵּׁם פַּעַם אַחַת וְשׁוּב

(22) ב"ר פל'ז, ז. (23) שער הגלגולים הקדמה כג. שער מארז"ל בסופו. עמק המלך שער א ספ"ד. (24) יומא פג, ב. (25) ב"ר פ"כ, יב. (26) חגיגה טו, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 זֶה מֵהֵנָּה אוֹתוֹ בְּכָל עֵת וּבְכָל רֹגַע מְחַדֵּשׁ, כָּפִי שֶׁמֵּאֲרִיף
2 רִבְנוֹ הַזֶּקֶן בְּבֹאֵר הַתְּשׁוּבָה עַל טְעוֹת הַכּוֹפְרִים שֶׁאֵינֶם
3 מֵאֲמִינִים בְּכֵן שֶׁהֵכֵל נִבְרָא וּמִתְחַדֵּשׁ בְּכָל רֹגַע, אֱלֹ שֶׁמֵּדַמִּין סְבוּרִים
4 בְּטַעוֹת שֵׁשׁ דְּמִיוֹן בֵּין מַעֲשֵׂה ה' עוֹשֶׂה שְׁמִים וְאֶרֶץ, לְמַעֲשֵׂה
5 אֱנוֹשׁ וְתַחבּוּלוֹתָיו, וְלִכֵּן הֵם
6 חוֹשְׁבִים בְּטַעוֹת שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה
7 הַבְּרִיאָה שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ
8 אוֹמֵן שֶׁעוֹשֶׂה כְּלִי, שְׁלֹאֲחֵרִי
9 עֲשִׂית הַכְּלִי אֵין הַכְּלִי צָרִיף
10 לִידֵי הָאוֹמֵן וּמִמִּשְׁיָן לְהַתְקִים גַּם
11 בְּלַעֲדֵי הָאוֹמֵן שֶׁעֲשֵׂה אֶת הַכְּלִי,
12 וְהֵינּוּ, לְפִי שֶׁעֲשִׂית הַכְּלִי
13 עַל-יְדֵי הָאוֹמֵן הִיא יֵשׁ מִיֵּשׁ
14 מִצִּיאוֹת שְׁנוּעָה מִמִּצִּיאוֹת קִימָת, וְכֵן
15 שֶׁמִּשְׁנֶה הַצּוּרָה כּוֹ מְצוּרָה
16 אֲחֻת לְצוּרָה אַחֶרֶת (הֵינּוּ, שֶׁמִּגְלָה
17 אֶת הַצּוּרָה שֶׁהִיָּתָה בָּהּ
18 תַּחֲלָה בְּהַעֲלֵם וְנִמְצָא שֶׁלֹּא חִידֵשׁ
19 דְּבַר אֱלֹא וְכֵן גִּילָה צוּרָה שֶׁכִּבַּר הִיתָה
20 קִימָת), מֵה־שְׁאִינ־בֶּן בְּבִרְיָא
21 יֵשׁ מֵאִין יְצִירַת מִצִּיאוֹת מֵאִין
22 וְהַעֲדָר, יֵשׁ צוּרָה שֶׁכִּבַּר הַבּוֹרָא
23 יֵהִיָּה בְּנִבְרָא תְּמִיד וְיִחִיה אוֹתוֹ
24 כֹּל רֹגַע מְחַדֵּשׁ, כִּינֵן שְׁלֹוִלִי זֹאת
25 יַחֲזוֹר לֵהִיּוֹת אֵין וְאֶפְסָ -
26 הָרִי מוֹבֵן שֶׁכֵּל הַמְּאֻרְעוֹת
27 שֶׁאֲרָעוּ בְּכָל דְּבַר, קְשׁוּרִים
28 גַּם הֵם עִם הַשֵּׁם בְּלִשׁוֹן
29 הַקֹּדֶשׁ שֶׁמֵּהֵנָּה אֶת הַדְּבַר
30 בְּכָל עֵת וּבְכָל רֹגַע, אֶף-עַל-
31 פִּי שֶׁמֵּאֻרָע זֶה אֲרָע כְּמָה
32 שְׁנִים לְאַחֲרֵי שְׁנָתָן הַשֵּׁם
33 לְדְבַר זֶה כִּינֵן שֶׁשְׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרָא
34 לוֹ בְּלִשׁוֹן הַקְדוּשׁ הוּא שׁוֹרֵשׁ הַחַיּוֹת
35 וְהַקְּדוּשָׁה שֶׁלּוֹ תְּמִיד הֵן בְּרֹגַע הִרְאָשׁוֹן
36 שֶׁנִּבְרָא וְהֵן כֹּל מִשְׁךְ זֶמֶן קִיּוּמוֹ
37 בְּעַתִּיד.
38 וּמִזֶּה מוֹבֵן גַּם בְּנוֹגַע לְשֵׁם
39 'קֶרֶשׁ', שֶׁזֶּהוּ הַשֵּׁם בְּלִשׁוֹן
40 הַקֹּדֶשׁ שְׁנָתָן לְעֶצֶי שְׁטִימִים
41 בְּשִׁעָה שֶׁהִתְחִילוּ לְהִכִּין
- אֹתָם שֶׁמֵּהֵם יֵהִיָּה בְּנֵן הַמִּשְׁכָּן (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וְעֲשִׂית אֶת הַקֶּרֶשִׁים לְמִשְׁכָּן), וְהוּא שֵׁם זֶה, עַל-יְדֵי
הַחַיּוֹת הָאֱלֹקִית הַמְּלֻבֶּשֶׁת בּוֹ, הַמֵּהֵנָּה וְיִמְחִיָּה וּמְקַיֵּם אוֹתָם אֶת
הַעֲצִים הַלְלוּ, הִנֵּה שֵׁם זֶה שִׁיף גַּם לְכָל הָעֲנִינִים שֶׁצָּרִיכִים
לֵהִיּוֹת נִפְעָלִים עַל-יְדֵי ה' עֲצִי
שְׁטִימִים (הַפִּיכָת הַשְּׁטוֹת
ד'לְעוֹמֶת זֶה' לְקֹדֶשׁ) וּבִשֵּׁם
זֶה 'קֶרֶשׁ' מְרֻמָּו כֹּל עֲנִינִים וְהַתְּהַלּוֹת שֶׁל
ה' עֲצִי שְׁטִימִים.
ג) וּבֹאֵר הָעֲנִין, כָּפִי שֶׁמֵּבָאָר
כְּבוֹד קְדוּשַׁת מוֹרִי-וְחָמִי
אֲדָמוֹר בְּמֵאֲמָר, עֲנִינִים שֶׁל
ג' הָאוֹתִיּוֹת ק' ר' ש' שֶׁמֵּהֵם
מִוִּרְכַּבְתָּ תִּכְבַּת 'קֶרֶשׁ' כָּפִי
שִׁיתְבָּאָר לְהֵלֵךְ.
וּבְהִקְדָּם הַמִּבְאָר לְעִיל בְּעִנֵּין
הַשְּׁמֹת שֶׁל כֹּל הַנִּבְרָאִים בְּלִשׁוֹן
הַקְדוּשׁ, שֶׁכֵּן הוּא גַּם בְּנוֹגַע
לְשְׁמֹת הָאוֹתִיּוֹת, וְהֵינּוּ,
שֶׁכֵּל אוֹת מֵהָאוֹתִיּוֹת דְּלִשׁוֹן
הַקֹּדֶשׁ יֵשׁ לָהּ שֵׁם אֶל-ף בִּי"ת
וְכֵן הִלָּה, וְשֵׁם זֶה הֵשֵׁם שֶׁל כֹּל
אֲחֻת מֵהָאוֹתִיּוֹת קְשׁוּר עִם תּוֹכְנָהּ
וְעֲנִינָהּ שֶׁל הָאוֹת. וְכֵן הוּא
בְּנוֹגַע לְתִמּוּנָה וְצִיּוֹר הַצּוּרָה
שֶׁל כָּל אוֹת, שֵׁשׁ לָהּ קֶשֶׁר
וְשִׁכּוֹת לְתוֹכְנָהּ שֶׁל הָאוֹת,
כָּפִי שֶׁמֵּבָאָר רִבְנוֹ הַזֶּקֶן
שֶׁכֵּל אוֹת וְאוֹת מְכ"ב אוֹתִיּוֹת
הָאֶל-ף בִּי"ת, הִיא הַמְּשַׁכֶּת חַיּוֹת
וְכֵן אֱלֹקֵי מִיּוֹחַד פְּרָטִי מְסוּיִם
מֵהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא) שְׁאִינֵו

[ג] [תניא] שער היחוד והאמונה [פ"ב].

(27) תניא שעהיוה"א פ"ב בהגהה.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 נמשך באות אחרת, לכן גם תמונתן הצורה של כ"ב האותיות
2 בכתב - כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית בצורה מסוימת
3 המורה הרומזת, כי יש לה קשר פנימי תוכני על ציור ההמשכה
4 האלוקית הרומזת כו'.
- 5 וממשיך כ"ק מו"ח אדמו"ר
6 במאמר, דאיתא מובא
7 בהקדמת הדהר²⁸ בענין
8 האותיות דאעלו קמי
9 קודשא-בריה-הוא למיכרי
10 בהו עלמא, שנכנסו (האותיות)
11 לפני הקדוש-ברוך-הוא לברוא בהן את
12 העולם דאות ק' ר' אתון
13 דאתחזיאו על סטרא בישא
14 אינון, האותיות ק' ור' הן אותיות
15 שנראו על הצד הרע הינו שיש
16 להן שיכות לענינים הקדושה. וגם אות ש',
17 הקדושה. וגם אות ש', עם
18 היות שמצד עצמה ראיה
19 היא שיכראו בה את העולם.
20 להיותה 'אות קשוט', אות של
21 אמת, ועוד זאת, שרומזת האות
22 ש' שיש לה שלוש קווים על
23 שלשת האבות²⁹ שהם יסוד
24 הקדושה, מכל-מקום למרות
25 שהאות ש' מצד עצמה שייכת לקדושה
26 הרי איתא בזהר שם,
27 שהאותיות ק' ר' נטלי אות
28 שיין בגויהו בגין לאתקמא,
29 לקחו את האות ש' בתוכן כדי
30 להתקיים (כי הש' היא אות של אמת)
31 והקיים צריך להיות מבוסס על אמת)
32 ומזה מכך שהאותיות ק' ור' לקחו
33 לתוכן את האות ש' נעשה הצורף
34 ד'שקר' צירוף האותיות שמרכיבות
35 את המילה 'שקר', וזהו שאמר
36 הקב"ה לאות שיין, הואיל
37 ואתון דזיופא נטלין לך
38 למיהוי עמהון, לא בעינא
39 למכרי בך עלמא כיוון שאותיות
40 הויף (אותיות ק' ור') שקשורות לסטרא
41 אחרא לקחו אותן להיות עמהן, איני
42 רוצה לברוא כך עולם. ויתרה מזו,
43 כפי שמסכים בזהר שם: מכאן
- אנו למדים, מאן דבעי למימר שיקרא, יטול יסודא דקשוט
בקדמיתא, ולכתר יוקים לה שקרא מי שרוצה לומר שקר, ייטול
יסוד של אמת בתחילה, ואחר-כך יעמיד לו שקר. והינו, שפדי שתהיה
איזו מציאות ואחיה לשקר (דמאחר שהוא היפך האמת,
אין לו מצד עצמו שום מציאות
כלל) הרי זה דוקא על-ידי-
זה שמערכים בו מילתא דקשוט, כמו האותיות ק'
דקשוט, דבר של אמת, כמו
האותיות ק' ר' דאתחזיאו על
סטרא בישא שנטלי אות
שיין בגויהו בגין לאתקמא
שנראו על הצד הרע שנטלו אות שיין
בתוכם כדי להתקיים ענין זה של
לקיחת 'עצי שטים' כדי לבנות מהם
מקום של קדושה כס כדי להתקיים.
וכיון ששלשת האותיות
דתיבת 'ק'רש' שיכות להיפך
הקדושה (לא מבעי אין צריך
לומר האותיות ק' ר', אלא
אפילו האות ש' שבה
משתמשים האותיות ק' ר'
דאתחזיאו על סטרא בישא,
בנזכר לעיל, גם לה יש שיכות
לצד של היפך הקדושה), נמצא,
שהשם 'ק'רש' בו נקראו בתורה
העצים מהם נבנה המשכן שניף
לתוכן העבודה ד'עצי שטים'
בהפיכת השטות ד'לעומת
זה' לקדושה כפי שיתבאר להלן.
(ד) ובאור הענין המובא לעיל
מהוהר שהאותיות ק' ור' הם
אתון דאתחזיאו על סטרא
בישא, ויש לאותיות אלו שייכות
לסטרא אחרא, יובן על-ידי באור
החלוק ההבדל בין אותיות ק'
ר' לאותיות הדומות להם
- שאנינו נמשך באות אחרת, לכן גם תמונתן
בכתב - כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית
המורה על ציור ההמשכה כו'. וממשיך כ"ק
מו"ח אדמו"ר במאמר¹⁷, דאיתא בהקדמת
הדהר²⁸ בענין האותיות דאעלו קמי קודשא-
בריה-הוא למיכרי בהו עלמא, דאות ק' ר' אתון
דאתחזיאו על סטרא בישא אינון, הינו שיש להן
שיכות לענינים הקדושה. וגם אות ש',
עם היות שמצד עצמה ראיה היא שיכראו בה
את העולם, להיותה 'אות קשוט', ועוד זאת,
שרומזת על שלשת האבות²⁹ שהם יסוד
הקדושה, מכל-מקום הרי איתא בזהר שם,
שהאותיות ק' ר' נטלי אות שיין בגויהו בגין
לאתקמא, ומזה נעשה הצורף ד'שקר', וזהו
שאמר הקב"ה לאות שיין, הואיל ואתון דזיופא
נטלין לך למיהוי עמהון, לא בעינא למכרי בך
עלמא. ויתרה מזו, כפי שמסכים בזהר שם:
מכאן, מאן דבעי למימר שיקרא, יטול יסודא
דקשוט בקדמיתא, ולכתר יוקים לה שקרא.
והינו, שפדי שתהיה איזו מציאות לשקר
(דמאחר שהוא היפך האמת, אין לו שום
מציאות כלל) הרי זה דוקא על-ידי-זה
שמערכים בו מילתא דקשוט, כמו האותיות ק'
ר' דאתחזיאו על סטרא בישא שנטלי אות שיין
בגויהו בגין לאתקמא. וכיון ששלשת האותיות
דתיבת 'ק'רש' שיכות להיפך הקדושה (לא מבעי
האותיות ק' ר', אלא אפילו האות ש' שבה
משתמשים האותיות ק' ר' דאתחזיאו על סטרא בישא,
בנזכר לעיל), נמצא,
שהשם 'ק'רש' שניף לתוכן העבודה ד'עצי שטים' בהפיכת השטות ד'לעומת
זה' לקדושה.
- (ד) ובאור הענין שהאותיות ק' ור' הם אתון דאתחזיאו על סטרא בישא,
יובן על-ידי באור החלוק בין אותיות ק' ר' לאותיות הדומות

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 שֶׁהֵם בְּסִטְרָא דְקְדוּשָׁה. וְעַל זֶה מִמְּשִׁיךְ כ"ק מו"ח
- 2 אֲדָמוּ"ר בְּמֵאמְרֵ: הִנֵּה ק' ר' הֵן לִנְגַד ד' ה' (שְׁהָרִי ר')
- 3 מִתְדַמָּה לְד', וְק' לֵה' וְיֵשׁ בִּינֵיהֶם הִבְדִּילִים קִטְנִים בְּלִבָּד, דָּד' וְר'
- 4 הִנֵּה דוּמוֹת זֹו לִזֹּו בְּדִמּוּתָן בְּצוּרָה שֶׁלֹּהן וְכֵן בְּפִירוּשָׁן כִּפִּי
- 5 שֶׁמִּמְשִׁיךְ וּמִבְּאֵר (וְהִינֵנו, כְּמוֹ
- 6 שְׁנִתְבָּאֵר לְעִיל שְׁהֵן תְּמוּנָת
- 7 וְצִיּוֹר הָאוֹתִיּוֹת - דְּמוּתָן, וְהֵן
- 8 שְׁמוֹת הָאוֹתִיּוֹת - פְּרוּשָׁן, שְׁנִי
- 9 הֶרְבִּים, גַּם הַצּוּרָה וּגַם הַמְשַׁמְעוֹת שֶׁל
- 10 הַשֵּׁם מוֹרִים עַל מֵהוּתָן שֶׁל
- 11 (הָאוֹתִיּוֹת). וּמִבְּאֵר הֶרְבִּי הִרְיִי"צ
- 12 בְּמֵאמְרֵ הַנּוֹכַח, שֶׁל שְׁנַת תש"י
- 13 הַדְּמִיּוֹן דָּד' לְר' בְּפִירוּשָׁן
- 14 (שְׁמוּתָן), דָּד' הוּא מְלִשׁוֹן
- 15 דְּלוּת וְעִנְיּוֹת, וְכֵן אוֹת ר' הוּא
- 16 מְלִשׁוֹן עִנְיּוֹת וְדְלוּת, וְכְמוֹ
- 17 שְׁכָתוֹב³⁰ מִחֲתַת דְּלִים רִישָׁם,
- 18 נִאֲמַר בְּסִפְרֵ מִשְׁלִי "הוּן עֲשִׂיר קְרִיית
- 19 עוֹז, מִחֲתַת דְּלִים רִישָׁם", כְּלוּמַר הוּנוֹ
- 20 שֶׁל הָעֲשִׂיר מִסְפָּק לוֹ כּוֹחַ וְהַגְּנָה, וְאִילוֹ
- 21 הָעִנְיּוֹת שֶׁל הָעִנְיִים מוֹנַעַת מֵהֶם לְשֹׁפֵר
- 22 אֵת מִצְבֵּם, הִרִי שֶׁ"רִישִׁי" קִשּׁוּרָה בְּעִנְיּוֹת
- 23 וְכָתִיב³¹ בְּפִסּוּק נֹסֵף בְּמִשְׁלִי רֵאשׁ
- 24 וְעוֹשֶׁר כּוֹ' הַכּוֹתוּב אוֹמֵר, "רֵאשׁ
- 25 וְעֶשֶׂר אֶל תִּיתֵן לִי, הַטְרִיפִינִי לַחֵם
- 26 חֻקִּי", כְּלוּמַר אֶל תִּיתֵן לִי עִנְיּוֹת וְאֵל
- 27 תִּיתֵן לִי עֲשִׂיּוֹת אֲלֵא אֵת הַלֶּחֶם הַנַּחֲרִץ
- 28 לִי, וְגַם כָּאֵן הָעִנְיּוֹת נִקְרָאת "רֵאשׁ".
- 29 וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהִטְעַם שְׁמִבִּיא
- 30 כ"ק מו"ח אֲדָמוּ"ר פְּסוּקִים
- 31 אֵלֶּי דוֹקָא לְהוֹרוֹת שֶׁ"רִישִׁי" הִיא
- 32 לִשׁוֹן עִנְיּוֹת - הוּא, לְפִי שְׁמָהֶם
- 33 מִפְּסוּקִים אֲלֵה מוֹכֵן (לֹא רַק
- 34 הַדְּמִיּוֹן בְּפִירוּשׁ הָאוֹתִיּוֹת ד'
- 35 וְר', אֲלֵא) גַּם הַחֲלוּק הַהִבְדִּל
- 36 שְׁבִינִיָּהֶם בֵּין הָאוֹתִיּוֹת ד' וְר'.
- 37 דְּהִנֵּה, כְּשֶׁם שְׁבִתְמוּנָתָן בְּצוּרָתָן
- 38 הָאוֹתִיּוֹת ד' וְר' הֵן רַק דוּמוֹת זֹו
- 39 לִזֹּו, אֲבָל אֵינֶן שְׁוֹת מִמֶּשׁ זֹו
- 40 לִזֹּו וּלְמַעֲשֵׂה הֵן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שְׁנוֹת,
- 41 כֵּן הוּא גַּם בְּפִירוּשָׁן שִׁישׁ בִּינִיהֶן
- 42 דִּימּוּן, וּשְׁתִּיתָן רוּמוֹת לְעִנְיּוֹת אֲבָל
- 43 יֵשׁ הִבְדִּל בִּינֵיהֶן גַּם בְּעִנְיִן זֶה, וְהִינֵנו,
- 44 שְׁעִנְיִן הָעִנְיּוֹת שְׁבָאוֹת ר' הוּא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 שְׁעִנְיָן הַדְּלוֹת בְּקִדּוּשָׁה כפי שהוא למעלה באלוקות הוא עִנְיָן
 2 סְפִירַת הַמַּלְכוּת, דְּלִית לָהּ מִגְרָמָה כְּלוּם³³, שאין לה כלום משל
 3 עצמה (לשון) הוזהר לגבי הירח שאין לו אור משלו ומקבל את אורו מהשמש,
 4 ומבואר בקבלה וחסידות שהדבר מהווה משל לספירת המלכות שאין לה תוכן
 5 ועניין משלה והיא מקבלת ומעבירה
 6 אור והמשכה מהספירות שמעליה,
 7 עניין המוחין והמידות), לְפִי שֶׁהִיא
 8 ספירת המלכות בְּתַכְלִית הַבְּטוּל
 9 וְהַשְּׁפָלוּת, עַד שֶׁאֲזַעֲרִית
 10 גְּרָמָה³⁴, מְקַטִּינָה את עצמה, הִינּוּ
 11 שֶׁהַמַּלְכוּת עֲצָמָה מִמַּעֲטָת אֵת
 12 עֲצָמָה לְהִיּוֹת בְּתַכְלִית הַבְּטוּל
 13 וְהַשְּׁפָלוּת.
 14 וּבִכְחוֹת נֶפֶשׁ הָאָדָם שֶׁהם עֶשֶׂר
 15 בחינות מקבילות לעשר הספירות
 16 העליונות, הַעֲנִיין הַמְּקַבֵּל לִסְפִירַת
 17 המלכות הוא כֹּחַ הַדְּבּוּר, שְׁלִית
 18 לִיה מִגְרָמָה כְּלוּם שאין לו כל
 19 תוכן ועניין משל עצמו, וְהוּא
 20 מְקַבֵּל וְהוּא לְבוֹשׁ לַכּוֹחוֹת
 21 שֶׁלֹּמַעֲלָה מִמֶּנּוּ, וְכִמוֹ
 22 הַשְּׁפָעַת הַשֹּׁכֵל וּמַדּוּת שֶׁהִיבּוּר
 23 הוא כלי ואמצעי לבטא דברי שכל
 24 ורגשות.
 25 וּבִאֹר הַעֲנִיין, דִּהְיָה, סְפִירַת
 26 הַמַּלְכוּת הִיא מַדּוּת
 27 הַהִתְנַשְּׁאוּת הַמִּידָה שְ�תוּכְנָה הוּא
 28 להיות מרום ומתנשא, כֶּשֶׁם
 29 שהמלך מרום ומתנשא על העם,
 30 והיינו שיש בה את השייכות
 31 וההתייחסות למציאות הזולת,
 32 וּמִמֶּנָּה נִתְּהָה כָּל סֵדֶר
 33 הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שֶׁל יִרְדַּת הָאוֹר
 34 האלוקי מלמעלה למטה ממדריגה
 35 למדריגה כמו שלשלת של טבעות
 36 האחויות זו בזו, וּמִכָּל־מְקוֹם
 37 למרות שהמלכות היא התנשאות
 38 ורוממות שלכאורה אלו הן תכונות
 39 הפכיות מהשפלות, צָרִיכָה
 40 לְהִיּוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁפָלוּת וְהַבְּטוּל, וְדוּקָא עַל־יְדִיָּהּ יֵשׁ
 41 בָּהּ שְׂגֵי הָעֲנִינִים. הָאֶחָד, שֶׁמִּקְבָּלֶת אֵת כָּל הָעֲנִינִים
- מִלְמַעְלָה, מֵהַסְפִּירוֹת שִׁמְעִלָּה, שֶׁזָּהוּ עִנְיָן "כָּל הַנְּחָלִים
 הוֹלְכִים אֶל הַיָּם"³⁵ השפעת הספירות השונות שלכל אחת מהן
 יש תוכן ועניין מיוחד משלה, עוֹבֵרֶת דֶּרֶךְ סְפִירַת הַמַּלְכוּת בְּדוּמָה לִכְךָ
 שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הַשּׁוֹנִים זוֹרָמִים אֶל הַיָּם. וְהַשְּׂנִי, שֶׁהִיא סְפִירַת
 הַמַּלְכוּת מוֹרִידָה אֶת הַשְּׁפָעַת שֶׁהִיא
 מְקַבֵּל מֵהַסְפִּירוֹת שִׁמְעִלָּה
 וּבִאֲמָצְעוֹת מִתְּהַיָּה אֵת כָּל
 הָעֲנִינִים שֶׁלֹּמַשָּׁה.
 וּבִכְרִטִּיּוֹת יוֹתֵר, כְּפִי שֶׁמִּבְּאֵר
 כ"ק אֲדָמוֹר הָאֲמָצְעִי
 בְּאֶרְוֶכָה בְּעִנְיָן סְפִירַת
 הַמַּלְכוּת שְׁלִית לָהּ מִגְרָמָה אֵין
 לָהּ מַעֲצָמָה כְּלוּם, שֶׁיֵּשׁ בָּזָה
 שְׂנִי פְּרוּשִׁים. פִּירוּשׁ
 הָרִאשׁוֹן, דְּלִית לָהּ שֶׁאֵין לָהּ
 אֹר מַצֵּד עֲצָמָה, רַק מֵה
 שֶׁמִּקְבָּלֶת מִלְמַעְלָה מִמֶּנָּה,
 בְּדוּגְמַת הַלְבָּנָה שֶׁאֵין לָהּ אֹר
 עֲצָמִי, כִּי־אֵם מֵה שֶׁמִּקְבָּלֶת
 אֹר מִן הַשֶּׁמֶשׁ. וּפִירוּשׁ
 הַשְּׂנִי, דְּלִית לָהּ מִגְרָמָה
 כְּלוּם, כִּי־אֵם מֵה שֶׁמִּקְבָּלֶת
 מִלְמַשָּׁה לְמַעְלָה, עַל־יְדֵי
 הַעֲלָאָת 'מִין נוֹקְבִין' הַתְּעוּרוֹת
 מִלְמַטָּה, מַצֵּד הַמְּקַבֵּל (שֶׁנִּמְשָׁל לְנוֹקְבָה
 הַמְּקַבֵּל מֵהַזָּכָר הַמְּשֻׁפָּע, בְּשׁוּנָה
 מִיִּמִּין דּוֹכְרִין שֶׁעֲנִינִים הַמְּשַׁכָּה
 מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, מֵהַמְּשֻׁפָּע אֶל
 הַמְּקַבֵּל) מִמִּלְאָכִים וּנְשֻׁמוֹת
 דְּבִרְיָאָה־יְצִירָה־עֲשִׂיָּה אֶל
 סְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁבְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת
 שֶׁמַּעַל עוֹלָמוֹת בְּרִיאָה־יְצִירָה־עֲשִׂיָּה.
 וְהַעֲנִין בָּזָה, דְּסְפִירַת
 הַמַּלְכוּת עֲנִינָה הוּא גִלּוּי
 לְזוּלָּתָה, כִּאֲמוֹר לְעִיל שֶׁנִּמְשָׁלָה
 לְרִיבּוּר הַמַּגְלָה לְזוּלָּתָה אֶת הַשִּׁכָּל
 וְהָרָגָשׁ שֶׁל הָאָדָם, הִינּוּ שִׁיתְּהוּהָ
 מִמֶּנָּה בְּרִיָּאָה, מַצִּיאוֹת שֶׁל
 נִבְרָאִים נִפְרָדִים, וְהִרִי כָּל־לוֹת עִנְיָן
 הַבְּרִיָּאָה הוּא בְּאֵין־עֲרוּף לְגִמְרִי לֵאמֹר "לֵאמֹר־
 סוּף בְּרוּךְ־הוּא, הִנֵּה עַל זֶה נִגְמָר"³⁶ וְהוֹכֵן בְּחֶסֶד כְּסֵא,

[ד] תורת חיים שמות 370 [קפד, ב ואילך].

(33) ראה זהר ח"א קפא, א. רמט, ב. ח"ב ריח, ב. עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"ה. (34) זח"א כ, א. (35) קהלת א, ז.
 וראה המשך והחרים תרל"א ס"ע לט ואילך. ובכ"מ. (36) ישע"י טז, ה.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 וְהִנֵּנוּ, שְׁעִנְנֵי הַכֶּסֶּא, 'כֶּסֶּא מֶלֶךְ', הַמְסַמֵּל אֶת עֵינֵי הַמַּלְכוּת, 2 לַהֲשִׁיעַ וּלְבַרֵּא, נַעֲשֶׂה מִצַּד הַחֹסֶד שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁמִצָּד טֹבֶע 3 הַטּוֹב לְהַטִּיב³⁷, טֹבֵעוּ שֶׁל הַטּוֹב לַהֲשִׁיעַ טוֹבָה לְזוּלָּה, צִמְצָם 4 הַקְדוּשָׁה-בִּירֹךְ הוּא אֶת עֲצָמוֹ וְהַמְשִׁיךְ הָאוֹרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים כו', כְּדִי 5 שְׁיֻכַּל לִהְיוֹת כָּלִלוֹת עֵנִין 6 הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי סְפִירַת 1 וְהִנֵּנוּ, שְׁעִנְנֵי הַכֶּסֶּא, 'כֶּסֶּא מֶלֶךְ', נַעֲשֶׂה מִצַּד 7 הַמַּלְכוּת זוּה הָעֵינִין הָרִאשׁוֹן 2 הַחֹסֶד שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁמִצָּד טֹבֵע הַטּוֹב לְהַטִּיב³⁷, 8 בַּסְפִּירַת הַמַּלְכוּת הָאֲמֹר לַעֲלֹ. וְעוֹד 3 צִמְצָם אֶת עֲצָמוֹ וְהַמְשִׁיךְ הָאוֹרוֹת כו', כְּדִי 9 עֵנִין בְּזָה, שְׁעִנְנֵי הַמַּלְכוּת 4 שְׁיֻכַּל לִהְיוֹת כָּלִלוֹת עֵנִין הַבְּרִיאָה עַל-יְדֵי 10 נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָעֲלָאָה 'מִן 5 סְפִירַת הַמַּלְכוּת. וְעוֹד עֵנִין בְּזָה, שְׁעִנְנֵי הַמַּלְכוּת 6 נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָעֲלָאָה 'מִן נֹקֶבִין' מִהָעוֹלָמוֹת שְׁלֹמֶשָׁה, 7 וְהָאֲרָה וְהַשְׁפָּעָה הִיא כְּתוּצָה 12 וְהַתְּעוֹרְרוֹת וְהַתְּקַרְבוֹת מִצַּד הַמִּקְבָּל, 13 מִהַתְּעוֹרְרוֹת וְהַתְּקַרְבוֹת מִצַּד הַמִּקְבָּל, 14 מִלְמֶטָה לַמַּעֲלָה, שְׁזָהוּ עֵנִין "אֵין 8 מֶלֶךְ בְּלֹא עֵם"³⁸ וְהָעֵם הֵם 15 הַמְּעוֹרְרִים בְּמִלֵּךְ אֶת הָרִצּוֹן וְהָעֵינִין 16 לַמִּלֵּךְ עֲלֵיהֶם וְלַהֲשִׁיעַ לָהֶם, שְׁעַל- 17 יְדֵי-זָה 18 בְּאֻמָּצוֹת הַהֲתְעוֹרְרוֹת 19 מִלְמֶטָה, מִצַּד הָעֵם, פּוֹעֲלִים 20 שְׁמִ'הַתְּנַשְׂאוֹת עֲצָמִית' מִתְּכֹנֶת 21 הַהֲתַנַּשְׂאוֹת כִּפִּי שְׁהִיא מִצַּד הָעֵם, 22 לְלֹא הַתִּיחִסוֹת יִשִּׁירָה לַמַּצִּיאוֹת 23 הַזּוּלָּה, יוֹמֶשֶׁךְ לִהְיוֹת 24 הַהֲתַנַּשְׂאוֹת עַל הָעֵם, שְׁמִזָּה 25 מִהַתִּיחִסוֹת לַמַּצִּיאוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת 26 וְנִבְרָאִים וְהַשְׁפָּעָה לָהֶם נַעֲשֶׂת 27 מַצִּיאוֹת הַבְּרִיאָה, חִיּוּתָהּ 28 וְקִיּוּמָהּ. 29 וְעַל-דֶּרֶךְ-מֶשֶׁל 30 הַמַּלְכוּת לַמְּשָׁה, מַלְכוּתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ 31 בִּשְׁר וּדֵם, דִּכְיוֹן שְׁהַמֶּלֶךְ מִצַּד 32 עֲצָמוֹ "מִשְׁכָּמוֹ וּמַעֲלָה גְבוּהָ 33 מִכָּל הָעֵם"³⁹ וְנִבְדֵּל וּמְרוֹמָם 34 מִהַתִּיחִסוֹת אֶל הָעֵם וּמַלְכוּתוֹ עַל הָעֵם, 35 צְרִיכִים לְעוֹרֵר וּלְפַעוֹל אֲצֵלוֹ 36 רִצּוֹן לְמַלְכוּתָהּ שִׁיְהִיָּה מֶלֶךְ 37 עַל עֵם, כִּי מִצַּד הַמֶּלֶךְ עֲצָמוֹ 38 לֹא יוֹמֶשֶׁךְ הַתְּנַשְׂאוֹת עַל עֵם 39 מִ'הַתְּנַשְׂאוֹת עֲצָמִית' לִהְיוֹתָם בְּאֵין-עֲרוּךְ, כִּיּוֹן שֶׁהָעֵם וְהַמְּהוּת 40 שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִעֲלִית מִהֶעֱמָם לְלֹא כִּי יִחַס וְהַשּׁוּאָה, עֵינִין הַהֲתַנַּשְׂאוֹת הָעֲצָמִית' 41 כִּפִּי שְׁהוּא אֲצֵל הַמֶּלֶךְ לֹא עֲשׂוֹי לְדֹרֶת לְכַדִּי הַתְּנַשְׂאוֹת עַל הָעֵם וְעֵנִין זֶה

(37) ראה עמק המלך שער א (שער שעשועי המלך) רפ"א. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' ה. וש"נ. (38) בחיי וישב לה, ל. שם ר"פ בלק, כד הקמח ר"ה (ב) ד"ה ועוד (בהוצאת שאוועל – ע' שטע). תניא שעהיה"א רפ"ז (פא, ב). ובכ"מ. (39) שמואל-א ט, ב. ונתבאר באוה"ת וירא ח"ד תשסד, ב. שה"ש ח"ב ע' תיד ואילך. (40) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 כפסא, כסא המלכות 'נבנה' מצד החסד וההשפעה היא מלמעלה למטה.
 2 והענין השני - עיקרו פאָשר צריך לחזק ולחדש את ענין
 3 המלוכה (לאחר שנעשה ענין ההתהוות כו'), שגם בזה
 4 לית לה מגרמה כלום וספירת המלכות עצמה איננה מקור ההשפעה,
 5 כיון שענין זה נעשה על-ידי
 6 העלאת 'מין' נוקבין' 1
 7 דעולמות בריאה-יצירה- 2
 8 עשיה ה'מקבל' של ההארה
 9 וההשפעה למלכות דאצילות
 10 שדרכה נמשכת ויורדת ההשפעה.
 11 ומפל זה מובן ענין הדלות
 12 בקדושה, דלות ועניות למעולותא, 6
 13 שהוא ענין תכלית הבטול
 14 והשפלות דספירת המלכות, 7
 15 שענינה הוא ענין
 16 ההתנשאות, שמזה נעשת
 17 מציאות הבריאה כולה כמבואר
 18 באריכות.
 19 (ו) וממשיך במאמר, בהמשך
 20 למבואר לעיל אודות ההבדל בין
 21 האותיות ר' וד' בתוכן ענינם (שני
 22 סוגים שונים לחלוטין של עניות)
 23 שההפך בין אות ד' לאות
 24 ר' בתמונתם בצורתם הוא,
 25 שאות ד' יש לו יו"ד
 26 מאחוריו, דאות יו"ד מורה
 27 על תכלית הבטול והשפלות
 28 שבספירת המלכות, שעל-
 29 ידיה נעשית בחינת פלי ראוי
 30 לקבלה של האור והשפע מהספירות
 31 שלמעלה ממנה, וכמאמר⁴¹ חכמינו
 32 ד"ל פלי ריקן - מחזיק, מלא
 33 - אינו מחזיק ודוקא תחושת
 34 הריקנות, מתוך ביטול וענווה,
 35 מאפשרת את קבלת ההשפעה. וכמו
 36 המקבל השפעה של שכל או רגש,
 37 הגה בכדי שיהיה פלי
 38 לקבלה, הרי זה דוקא פאָשר
 39 הוא מצידו בתכלית הבטול
 40 והשפלות, דאז הוא פלי
 41 לקבל אמתת השפעת הרב
 42 המלמד אותו ומשפיע לו, ואין זה
- מספיק עדין מה שהתלמיד אינו בבחינת יש ומציאות, לא
 די בכך שאינו מתגאה ואין לו תחושות 'ישות' עצמית, אלא כדי להיות 'כלי'
 לקבלת ההשפעה נדרשת ממנו התבטלות מוחלטת כפי-אם דוקא פאָשר
 יהיה בבחינת בטול והעדר המציאות לגמרי (עד-פאן-לשוננו
 של הרבי הרי"צ במאמר של שנת
 תש"י).
- והענין בזה, דהנה, אמתית
 הענין דרב ותלמיד הוא
 פאָשר הם באין-ערוף זה לזה
 כאשר בין הדרגה של הרב לדרגה של
 התלמיד יש פער גדול עד כדי כך שאין
 ביניהם כל יחס והשוואה. ולכן,
 כדי שהתלמיד יוכל לקבל
 השפעת השכל מהרב, הרי
 זה דוקא פאָשר עומד בבטול
 במציאות לגמרי ביטול מוחלט
 של מציאותו, כאילו אינו קיים.
 והינו, שלא מספיק מה
 שאינו מציאות לעצמו עד
 שלא ישמע כלל את דברי
 הרב, לא די בכך שהתלמיד אינו
 במצב כזה שנחשב כל כך בעיני עצמו
 עד שאינו מסוגל להקשיב לרב ולא
 מספיק אפילו שנשאָר
 במציאותו אלא שפועל
 בעצמו (ער שטעלט אין זיין
 מציאות הוא 'מציב' את המציאות
 שלו בצורה כזו שיוכל) לקבל את
 השפעת השכל מהרב, אלא
 בשעת ההשפעה צריך להיות
 בבטול מוחלט והעדר
 המציאות לגמרי. והינו,
 שבשעת שמיעת שכל הרב,
 כאשר התלמיד הוא במצב של קליטה
 וקבלה אינו יכול אפילו להיות

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לאין שיעור, שלא תהיה אצלו מצד-עצמו, והירידה הזו היא לא
2 דבר מובן מאליו אלא דורשת מהרב מאמץ מיוחד ורק בפאשר הרב
3 רואה אצל התלמיד תשוקה גדולה, הרי זה פועל עליו
4 שרצה לצמצם את עצמו הרבה על מנת להוריד עניניו הרעיונות
5 העמוקים כפי שהם בשכלו
6 ולהשפיע אותם לתלמיד,
7 ועד שענין זה הירידה וצמצום
8 השפע לצורך התלמיד מגיע נוגע
9 ופועל בעומק יותר בכחות
10 הרב, לגלות אצלו אצל הרב
11 עצמו ענינים נוספים שלא היו
12 אצלו מקודם לכן, לפני
13 ההשפעה לתלמיד שזהו ענין
14 מאמר חכמינו ז"ל – הרבה למדתי
15 מרבותי, ויותר מהם מחבירי,
16 "ומתלמידי יותר מכולם" 42
17 כי התוספת שהרב זוכה לה על ידי
18 ההשפעה היא גדולה ביותר, ומכל זה
19 מובן עד כמה תשוקת התלמיד לקבל
20 מהרב היא דבר טוב וחיובי הן לתלמיד
21 המקבל והן לרב המשפיע. אמנם,
22 במה דברים אמורים, קודם
23 ההשפעה בפועל, בתור הקדמה
24 והכנה אליה, שאז צריכה להיות
25 תשוקה זו, ובלעדה אי-
26 אפשר להיות חבור שני
27 ענינים שהם באין-ערוף,
28 כמבואר לעיל, מה-שאין-כן
29 בשעת ההשפעה עצמה, הרי
30 רואים במוחש, שבפאשר
31 התלמיד עומד באותה
32 התלהבות ותשוקה שרוצה
33 לקבל השפעת השכל מהרב
34 כפי שעמד קודם קבלת ההשפעה
35 בפועל, הנה תשוקה זו
36 מבלבלת אותו ומפריעה לו
37 לשמוע ולקבל את השכל
38 שאומר לו הרב ובשעה זו
39 התשוקות והרגשות שלו לא צריכות
40 לקבל שום ביטוי, וכדי שיוכל
41 לקבל את שכל הרב, צריך
42 התלמיד להיות בבטול והעדר
43 המציאות לגמרי, שלא ירגיש

1 בבחינת משפיע לעצמו, שפלי שכלו הם בתנועה של רצון
2 להבין את דברי הרב, כי גם הרצון הזה הוא ביטוי מסוים של
3 המציאות שלו ועומד בסתירה לביטול במציאות' שאז אם ייתן ביטוי
4 כלשהו למציאות העצמית שלו, אפילו אם מדובר על מאמץ להשפיע לעצמו
5 טוב יותר את מה שהרב מעניק לו, לא
6 יוכל לקבל את שכל הרב
7 שהוא באין-ערוף אליו, וכדי
8 לקלוט השפעה שהיא באין-ערוף,
9 בהכרח להתבטל לחלוטין בביטול
10 במציאות' כי דוקא פלי ריקן -
11 מחזיק, והינו, דכיון שצריך
12 להחזיק לקבל ולהכיל ענין
13 שבאין-ערוף לגביו, צריך
14 להיות פלי ריקן לגמרי, שלא
15 תהיה אפילו מציאות הרצון
16 האיש של התלמיד להבין
17 ולהשיג את השכל שמשפיע
18 לו הרב.
19 ויתרה מזו, לא זו בלבד שהרצון
20 להבין היטב את דברי הרב סותר
21 לביטול במציאות' של התלמיד אלא
22 שאפילו תשוקת התלמיד
23 לקבל השפעה מהרב, לא
24 צריכה להיות נרגשת אצלו
25 בשעת ההשפעה כי גם התשוקה
26 הזו קשורה במציאות שלו, כפי
27 שממשיך ומבאר. דהנה, תשוקת
28 התלמיד לקבל השפעה
29 מהרב הוא דבר הכרחי בשביל
30 העברת וקבלת ההשפעה, הן בנוגע
31 לתלמיד, שתשוקה זו פועלת
32 אצלו בטול המציאות כדי
33 שיוכל להיות פלי לקבל שכל
34 הרב, שהרי ביטול המציאות האישית
35 הוא לא דבר טבעי ומובן מאליו, ורק
36 התשוקה הגדולה לקלוט את דברי הרב
37 מעוררת את התלמיד להתבטלות זו
38 והן בנוגע לרב, שלהיותו
39 באין-ערוף לתלמיד, הרי
40 ההשפעה לתלמיד היא
41 ירידה גדולה בשבילו כי בין
42 המצב והמעלה של הרב מצד עצמו
43 למצב של התלמיד יש פער גדול מאד,

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 אָפּילו אַתּ הַתְּשׁוּקָה לְקַבֵּל אֶת שְׁכַל הָרֵב. וְזֶהוּ עֲנִין "כָּלִי
2 רִיקָן" הַמְּהוּוּ תָנַי לְקַבֵּל וּלְהַכִּיל אֶת הַשְּׁפַעַת הָרֵב, שְׁכָלִי שְׁכָלוּ הֵם
3 בְּאוֹפֶן ד' "כָּלִי רִיקָן". וְהִינוּ, שְׁעָלֵינוּ לְהִיּוֹת "כָּלִי" ו"רִיקָן" גַּם יַחַד,
4 כְּלוּמֹר, שְׁצָרִיף שְׁיִהְיָה לְתַלְמִיד מִצַּד אֶחָד כָּלִי הַשְּׁכָל, כִּי כָּדִי
5 לְקַבֵּל דְּבַר שְׁכָל, צָרִיף מְקוֹם
6 שֶׁהוּא מַעֲיֵן זֶה, שְׁזָהוּ כָּלִי
7 הַשְּׁכָל, אָבָל מִצַּד שְׁנֵי כָּלִי
8 הַשְּׁכָל צָרִיף לְהִיּוֹת "כָּלִי
9 רִיקָן" פְּנוּי לְחִלּוּטִין מִכָּל עֲנִין אַחֵר
10 וְכָל רֶגֶשׁ אַחֵר, וְדוֹקָא אֲז
11 כִּשְׁתַּלְמִיד הוּא בְּבִטּוּל מוּחַלֵּט,
12 בְּיִטּוּל בְּמַצִּיאוֹת, בִּיכְלָתוֹ לְקַבֵּל
13 אֶת הַשְּׁפַעַת הָרֵב שְׁבָאִין
14 עָרוּף אֱלִינוּ.
15 וּבְזֶה יוֹכֵן הַטַּעַם שְׁדוֹקָא
16 סְפִירַת הַמַּלְכוּת, מִבֶּן כָּל
17 הַסְּפִירוֹת, לִית לָהּ מַגְרָמָה
18 כְּלוּם, דְּלִכְאוּרָה אֵינוּ מוֹכֵן,
19 הָרִי כָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת הֵן
20 בְּסִדְר דְּמַלְמַעְלָה לְמַטָּה, כִּן
21 שֶׁהַסְּפִירָה הָרִאשׁוֹנָה, סְפִירַת הַחֲכֻמָּה,
22 הִיא בְּמַדְרִיגָה הַכִּי עֲלִינָה, וְהַסְּפִירָה
23 הַבֹּאֶה אַחֲרֶיהָ, סְפִירַת הַבִּינָה, הִיא
24 לְמַטָּה מִהַחֲכֻמָּה בְּמַדְרִיגָה
25 וְהַסְּפִירוֹת שְׁלֹמָטָה מְקַבְּלוֹת
26 מִהַסְּפִירוֹת שְׁלֹמָטָה מִהֵן,
27 וְעַד לְרִאשִׁית הַסְּפִירוֹת סְפִירַת
28 הַחֲכֻמָּה שְׁמִקְבָּלַת מְאוּר־אֵין
29 סוֹף, וְאֵם כֵּן, לָמָּה דוֹקָא עַל
30 סְפִירַת הַמַּלְכוּת אוֹמְרִים
31 דְּלִית לָהּ מַגְרָמָה כְּלוּם וְהִרִי גַם
32 כָּל שָׂר הַסְּפִירוֹת מְקַבְּלוֹת הַשְּׁפַעַת
33 מִלְמַעְלָה מִהֵן?
34 אֲף הָעֲנִין הוּא, שְׁבַחֲנִית
35 זְעִיר־אַנְפִּי, פִּנִּים זְעִירוֹת, הֵן
36 הַסְּפִירוֹת שֶׁל הַמִּידוֹת חֹסֵד וְגִבּוּרָה וְכו'
37 (וְנִקְרְאוּת כֵּן כִּי בִיחָס לְאוּר הַמֵּאִיר
38 בְּמוֹחִין, הַהָאָרָה בְּמִידוֹת הִיא מוֹעֵט
39 ר'קִטְנָה) וּבִכְלָל כָּל הַסְּפִירוֹת
40 שְׁלֹמָטָה מְסִפִּירַת הַמַּלְכוּת,
41 הֵן הַמִּידוֹת וְהֵן הַמוֹחִין שְׁלֹמַעְלָה
42 מִהַמִּידוֹת מְקַבְּלֵן מִהַסְּפִירוֹת
- שְׁלֹמָטָה מִהֵן עַל־דֶּרֶךְ עֵלָה וְעֵלּוּל, סִיבָה וְתוֹצָאָה, שְׁעָלָה
וְעֵלּוּל אֵינָם רְחוּקִים זֶה מִזֶּה בְּאֵין־עָרוּף, וְאֵינָן מְהוּוֹת אַחֲרֵת זֶה
מִזֶּה, שְׁהִרִי יִשְׁנֹו מְצִיאוֹת הָעֵלּוּל כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּעָלָה, וְלִדְגּוּמָה,
הַתְּהוּוֹת הַמִּידוֹת מִהַשְּׁכָל הִיא בְּדֶרֶךְ 'עֵלָה וְעֵלּוּל' וּלְמִירוֹת הַשּׁוֹנֵי וְהַחִילוּק
הַגָּדוֹל בֵּין הַשְּׁכָל וְהַמִּידוֹת, יֵשׁ מִידוֹת
שֶׁבִּשְׁכָּל, מְצִיאוֹת הַמִּידוֹת (הָעֵלּוּל)
כְּפִי שֶׁהִיא בִּשְׁכָּל (הָעֵלָה) וְגַם
כְּאֲשֶׁר הָעֵלּוּל נֶעְשֶׂה מְצִיאוֹת
לְעֶצְמוֹ, כְּמוֹ בְּדוּגְמָה הָאֻמּוּרָה,
כֹּאשֶׁר יֵשׁ מִידוֹת בְּצוּרָה נִרְגַּשֶׁת
וְגִלּוּיָהּ, הָרִי הָעֵלָה הִיא בְּקָרוֹב
מְקוֹם אֱלִינוּ וְעִדְיִין יֵשׁ בִּינֵיהֶם יַחַס
קָרוֹב. וְכֵן הוּא בְּסְפִירוֹת
שְׁמִקְבָּלוֹת זֶה מִזֶּה, שְׁאוּפֶן
הַקְּבָלָה הוּא בְּקָרוֹב מְקוֹם
בְּמוֹכֵן הָרוּחִנִּי, כְּלוּמֹר בִּיחָס קָרוֹב
וְיִשִּׁיר, וְהִינוּ שְׁמִהוּוֹת הַסְּפִירוֹת
הִיא בְּעָרֶף זֶה לְזֶה.
וְגַם מִהַשְּׁפִירוֹת מְקַבְּלוֹת
מְאוּר־אֵין־סוֹף, שְׁעֲנִין זֶה
הוּא עַל־יְדֵי הַצְּמֻצוֹם
הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ סְלוּק
לְגַמְרִי⁴³ שֶׁל הָאוּר הָאֵין סוֹף הַכִּי
גְּבוּל, וְלֹא רַק צְמֻצוֹם בְּמוֹכֵן שֶׁל
מִיעוּט, וְאֵם כֵּן לְכַאוּרָה מְדוּבָר בְּרִיחּוֹק
בְּאֵין־עָרוּף, מְכַל־מְקוֹם הָרִי
הַשְּׁפַעַת מְאוּר הָאֵין־סוֹף הַכִּי
גְּבוּל אֶל הַסְּפִירוֹת הִיא לֹא
מִהַאֵין־סוֹף עֲצֻמוֹ שֶׁהוּא אֵכָן בְּאֵין
עָרוּף מִהַסְּפִירוֹת הַמוֹגְדְּרוֹת, אֲלֵא עַל־
יְדֵי־זֶה שְׁ"חֲזוֹר וְהָאֵיר"⁴⁴
לְאַחֵר הַצְּמֻצוֹם וְהַסְּלוּק שֶׁל הָאוּר אֵין
סוֹף חֲזוֹר הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ־הוּא וְהָאֵיר אוּר
מִצְמֻצָם (הָאוּר שֶׁנִּמְשַׁל לִ'קוֹר' דִּק)
וּמִמֶּנּוּ הִיא הַשְּׁפַעַת לְסְפִירוֹת, וְהִיחַס
בֵּין אוּר זֶה לְרִאשִׁית הַסְּפִירוֹת הוּא אֵכָן
יַחַס קָרוֹב, בְּדֶרֶךְ עֵלָה וְעֵלּוּל.
מִהַשְּׁאֵין־כֵּן סְפִירַת
הַמַּלְכוּת, כִּיּוֹן שְׁעָל־יְדָה
בְּרִיאַת הַיֵּשׁ שֶׁהוּא מְהוּוֹת
אַחֵר לְגַמְרִי בִיחָס לִ'אֵין' הָאֻלּוּקִי
הַמְּהוּוּוֹת אוֹתוֹ, שֶׁהוּא עֲנִין

(43) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב. אוצרות חיים ומבוא שערים בתחילתן. לקו"ת הוספות לזיקרא נא, ג. ובכ"מ. (44) ראה עץ חיים שם ענף ב-ג. סה"מ תרס"א ע' קסו ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 שְׁבָאִין-עֶרְוָה, לָכֵן סְפִירַת הַמַּלְכוּת הִיא הַמִּקְבֵּל הָאֲמִתִּי
2 (דַּעַר אֲמִתִּי עַר מִקְבֵּל), הַבְּחִינָה שְׁלֹגְבִיָּה הַהִגְדָּרָה 'מִקְבֵּל' הִיא אֲמִיתִית,
3 בְּמִלּוּא מִזְבֵּן הַמִּזְבֵּחַ, וְלָכֵן דִּוְקָא בְּסִפְרֵית הַמַּלְכוּת וְלֹא בִשְׂאֵר
4 הַסְפִּירוֹת הוּא הָעֶנְיָן דְּלִית לָהּ מַגְרָמָה כְּלוּם וְהִיא מִקְבֵּלַת הַכּוֹל
5 מִהַבְחִינֹת שְׁלֵמָה מִמֶּנָּה.
- 6 וְזֶהוּ עֶנְיָן אוֹת ד', שְׁזֵהוּ עֶנְיָן
7 שֶׁל דְּלוֹת אֲבֵל לֹא 'דְּלוֹת' שִׁישׁ בַּה
8 חֲסִרוֹן, אֲלֵא שְׁזֵהוּ הַבְּטוּל
9 ד' אֲזַעֲרִית גְּרָמָה', שְׁמִקְטִינָה אֵת
10 עֲצֻמָּה, בְּטוּל הַמְצִיאוֹת לְגַמְרִי,
11 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה הִיא מִקְבֵּלַת
12 מִהַסְפִּירוֹת שְׁלֵמָה מִמֶּנָּה.
13 (ז) וּמִמְשִׁיף בְּמֶאֱמָר: וְזֶהוּ כָּל
14 עֶנְיָן הַקְדוּשָׁה, שְׁיִהְיֶה
15 בְּבַחֲבִינַת בְּטוּל בְּתַכְלִית, וְכֵן
16 בְּעֵינֵי הַבִּיטוּל עַד כִּי 'בִּיטוּל
17 בְּמַצִּיאוֹת' הוּא כָּל עֶנְיָן הָעֲבוּדָה
18 (עַד-כָּאן-לְשׁוֹנוֹ).
- 19 וְהֵינּוּ, דְּכִינֵן שְׁמִדּוּבָר כָּאֵן
20 אוֹדוֹת כְּלָלוֹת עֶנְיָן הַתּוֹכֵן הַכִּלְי
21 שֶׁל תַּכְלִית הַמִּטְרָה שֶׁל בְּרִיאַת
22 הָאָדָם בְּסִדֵּר הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת,
23 שְׁהַכְנָנָה שֶׁבִּשְׂכִּילָה יוֹרֵד הָאוֹר
24 הָאֱלוֹקִי וּמִשְׁתַּלְשֵׁל מִדְּרָגָה לְדְרָגָה עַד
25 לְבְרִיאַת הָעוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִי הַתַּחְתּוֹן
26 הִיא לַעֲשׂוֹת לוֹ יִתְבַּרְךָ דִּינָה
27 בְּתַחְתּוֹנִים, לָכֵן מִבָּאָר הַרְבֵּי
28 הַרְיִי"צ בְּמֵאמָר שֶׁכָּל עֶנְיָן
29 הַקְדוּשָׁה וְכָל עֶנְיָן הָעֲבוּדָה
30 הֵנָּה הַתּוֹכֵן הַכִּלְי שֶׁלּוֹ הוּא לְהִיּוֹת
31 בְּבַחֲבִינַת בְּטוּל בְּתַכְלִית
32 לֵאלּוּלוֹת, וְזֶה נִקְרָא בְּשֵׁם סִטְרָא
33 דְּקִדּוּשָׁה⁴⁵ וְכַמּוֹר שֶׁהָאוֹת ד'
34 שִׁיכַת לְצַד הַקְדוּשָׁה (בְּנִיגוּד לֹאוֹת ר'
35 שִׁשִּׁיכַת לְצַד הָאֲחֵר), כִּפִּי שִׁמְשִׁיךְ
36 וּמִפְרֵט עַד כְּמָה עֵינֵי הַבִּיטוּל הוּא דָּבָר
37 כִּלְי וְעִיקָרִי בַּעֲבוּדַת ה'.
- 38 וְהָעֶנְיָן בְּזֶה, דְּהֵנָּה, כְּלָלוֹת
39 עֲבוּדַת הָאָדָם אֵת ה' נִקְרָא
40 בְּשֵׁם תַּכְלִית, שְׁהִרִי תַּכְלִית
41 בְּמִקּוֹם קְרִבְנוֹת תְּקֻנָּה⁴⁶,
42 וְאַחַת הָעֲבוּדוֹת הָעִקְרִיּוֹת
43 שְׁהִיּוֹת בְּמִקְדָּשׁ הִיא עֲבוּדַת
44 הַקְרִבְנוֹת (כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר
- 45 בְּסַעֲיָפִים הַקּוּדְמִים⁴⁷ שֶׁלֵּכֵן עַל יְדֵי הַמִּשְׁכָּן וְהַמִּקְדָּשׁ נִשְׁלַמַת הַכּוֹנוּנָה
46 שֶׁל הַבְּרִיאָה לַעֲשׂוֹת אֵת הָעוֹלָם דִּירָה לָהּ, וְ"עִיקָר שְׂכִינָה" שׁוּרָה בְּמִשְׁכָּן
47 וּבְמִקְדָּשׁ), וְלָכֵן כְּלָלוֹת עֲבוּדַת הָאָדָם הִיא עֲבוּדַת הַתַּכְלִית⁴⁸,
48 כְּמוֹ שְׁכַתּוּב⁴⁹ וְלַעֲבֹדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶּם, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁵⁰
49 אִיזוֹ הִיא עֲבוּדָה שְׁהִיא בְּלֹב כו', וְעֶנְיָן הַתַּכְלִית
50 כו' זוֹ תַּכְלִית. וְעֶנְיָן הַתַּכְלִית
51 הוּא עֶנְיָן הַבְּטוּל וְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, כִּפִּי
52 (וְכַדְלָקְמֵן סַעֲיָף ט).
53
54 (ח) וְכֵן יוֹכֵן מֶה שְׁכַתּוּב בְּגִמְרָא⁵¹ בְּתַחֲלַת תַּפְלַת 'שְׁמוּנָה-עֶשְׂרֵה'
55 בְּגִמְרָא⁵² בְּתַחֲלַת תַּפְתָּח, בִּינֵן דְּתַקִּינוּ רַבָּנֵי
56 תַּפְלַת 'שְׁמוּנָה-עֶשְׂרֵה' הוּא
57 אוֹמֵר: אֲדָנִי שְׁפִתִי
58 תַּפְתָּח⁵², בִּינֵן דְּתַקִּינוּ רַבָּנֵי
59 לְמִימַר אֲדָנִי שְׁפִתִי תַּפְתָּח,
60 כְּתַפְלָה אֲרִיכְתָּא דְּמִיָּא הִרִי זֶה
61 נַחֲשֵׁב כְּתַפְלָה אֲרוּכָה (וְלָכֵן אֵין
62 זֶה אֲמִירַת הַפְּסוּק 'ח' שְׁפִתִי תַּפְתָּח'
63 בֵּין בְּרַכַּת "גָּאֵל יִשְׂרָאֵל" לַתַּחֲלִית
64 בְּרַכּוֹת שְׁמוּנָה-עֶשְׂרֵה הַפְּסוּק בֵּין
65 גָּאֻלָּה לַתַּכְלִית). וְצִרִיף
66 לְהַבִּין, לָמָּה תִּקְנוּ לִזְמַר
67 בְּתַחֲלַת הַתַּכְלִית: אֲדָנִי
68 שְׁפִתִי תַּפְתָּח, שְׁאֵז יִשְׁנָה
69 קוּשְׁיָא מְדוּעַ מִפְּסִיקִים בֵּין גָּאֻלָּה
70 לַתַּכְלִית וְצִרִיכִים לְתַרְץ תַּרְוִץ
71 מְדוּעַ אֵין זֶה נַחֲשֵׁב הַפְּסוּק, הִרִי
72 לְכֹאֲרָה מִסְפִּיק עֶנְיָן הַתַּכְלִית
73 כְּמוֹ שְׁהוּא, שְׁהֵם שְׁמוּנָה-
74 עֶשְׂרֵה הַבְּרַכּוֹת, לֵאלּוּ הוֹסַפְתָּ
75 הַפְּסוּק אֲדָנִי שְׁפִתִי תַּפְתָּח
76 כְּפַתִּיחָה וְהַקְדָּמָה. וּמִזֶּה רָאִיָּה,
77 שְׁפִסּוּק זֶה נִגְזַע לְכָלְלוֹת עֶנְיָן
78 הַתַּכְלִית וְלָכֵן אִי אֲפֹשֶׁר לִזְכֹּר עָלָיו.

(45) ראה תניא פ"ו. (46) ראה ברכות כו, א"ב. זח"כ, כ. ב. (47) פרק ב (סה"מ ה'ש"ת ס"ע 112 ואילך). (48) ראה תניא קו"א קנה, א. קסב, ב. (49) עקב יא, יג. (50) תענית ב, א. (51) שם ד, ב. ט, ב. (52) תהלים נא, יז.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 ויובן בהקדים שמצינו ענין זה של ביטול ושפלות שכאמור הוא
2 ענין עיקרי בתפילה גם בתורה שקודמת לתפילה, כמאמר⁵³
3 הוזהר שהקדוש-ברוך-הוא אסתכל באריתא וברא עלמא, הביט
4 בתורה וברא את העולם, הינו, שכל סדר ההשתלשלות של ירדת
5 האור האלוקי למטה עד לבריאית
6 העולם הזה ישנו תחלה בהעלם,
7 במובן הרוחני בתורה, וכינון
8 שבסדר ההשתלשלות
9 בעבודת האדם (שהוא ענין
10 התפילה) תלוי הכל בבטול
11 ושפלות, הרי מובן שזהו לפי
12 שכן הוא גם בתורה.
13 והענין של הביטול והשפלות בתורה
14 הוא, כפי שמביא במאמר מה
15 שכתוב בגמרא⁵⁴ שהתורה
16 לא תמצא בגסי הרוח, ולא
17 במי שמרחיב לבו עליה פים
18 וגסות הרוח ורוחב הלב הם היפך
19 הביטול והשפלות, כפי שממשיך.
20 ומבאר, ש"גסי הרוח" הוא
21 שאין לו בטול. והינו, שאין
22 הפנוה לשלילת הענין ד'גסי
23 הרוח' כפשוטו, דהינו בעלי
24 גאווה, כפירוש העולם המפרשים
25 שגסי הרוח הם בעלי גאווה, דכינון
26 ש"תועבת הוי' כל גבה
27 לב"⁵⁵, ו"אין אני והוא
28 הקדוש-ברוך-הוא והבעל-גאווה
29 יכולים לדור ביחד"⁵⁶, הרי
30 הוא במעמד ומצב הפכי
31 לגמרי, ולא צריך לחדש
32 ולהביא ראיה מפסוק שאין
33 לו שיכות לתורה, אלא הכוונה
34 לגסות הרוח' במובן יותר עדין. אף
35 הענין הוא, פירוע הפירוש⁵⁷
36 ב"גסי הרוח" בתורת החסידות,
37 שהרוחניות שלו היא בגסות.
38 והינו, דאף שיש לו נפש
39 אלקית שפועלת פעולתה ויש
40 לה השפעה עליו, והרי אפילו
41 המדרגה היותר תחתונה
42 שבנפש האלוקית היא גם
- רוחניות, מפל-מקום מצד ההתלבשות של הנפש האלוקית
הרוחנית בנפש הבהמית, ועל ידי הנפש הבהמית מתלבשת
הנפש האלוקית גם בגוף, ומה גם שהגילוי דנפש האלקית
עצמה בנפש הבהמית ובגוף אינו אלא ממדרגה תחתונה, ואילו
המדרגות העליונות של הנפש
האלוקית לא יורדות כל-כך, הנה
הגסות של הגוף ונפש
הבהמית פועלים גסות גם
ברוחניות שלו, ועד
שהרוחניות שלו נעשית
גשמיות, ועל-אחת-כמה
וכמה שאינו שייך לעשות
מגשמיות רוחניות שהיא הכוונה
של ירדת הנשמה הרוחנית לגוף
הגשמי, כי מאחר שהרוחניות שלו
עצמו נתגשמה איך יעשה מגשמיות
רוחניות. והעצה לזה היא
לשבור את רוחו הגסה,
כדאיתא בזהר⁵⁸ אעא דלא
סליק ביה נהורא, מבטשין
ליה. גופא דלא סליק ביה
נהורא דנשמתא, מבטשין
ליה עץ (גס ועבה) שלא עולה בו
האש מבטשים ומבקעים אותו
(לחתיכות קטנות ודקות). גוף שלא
עולה בו אור הנשמה (כי הוא גס
ומגושם ביותר), מבטשים ו'שבורים'
אותו, היינו מבטלים את הישות
והגסות שלו. וזהו גם מה
שכתוב⁵⁹ זבחי אלקים רוח
נשברה, הינו, ששכירת הרוח
במובן של 'שכירת' הגסות, ומעבר
למצב של ביטול הוא "זבחי
אלקים" נחשב כקרוב לה'. דהנה,
לעיל מניה⁶⁰ בפסוק קודם בפרק
זה פתיב דוד המלך אומר לקדוש-
ברוך-הוא לא תחפזן זבח

(53) זח"ב קסא, סע"א ואילך. (54) עירובין נה, א. (55) משלי טז, ה. (56) סוטה ה, א. (57) לקו"ת נצבים סב, א. (58) ח"ג קסח, א. הובא בתניא רפכ"ט. (59) תהלים שם, יט. (60) שם, יח.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 וְאֵתְנָה, היינו אין רצונך בזבחים של קרבנות, וְאֵתְרִכָּךְ נֹאמַר זִבְחִי
 - 2 אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה, וְהִקְשָׁה בְּזֵהֲרָה⁶¹ אֵיךְ אִפְשָׁר לומר שהקדוש-
 - 3 בִּרְוִיךָ-הוא אינו חפץ בזבח, וְכִי לֹא בְּעֵי קוֹדֶשׁ-אֲבִירֶיךָ-הוא
 - 4 דִּיקָרְבוֹן קָמִיָּה אֶרְבֵּנָא כו', וכי אין הקדוש-בִּרְוִיךָ-הוא רוצה שיקריבו
 - 5 לפניו קרבנות, אֲלֹא דָּוִד -
 - 6 לְקָמִיָּה שְׁמָא דְּאֱלֹקִים קָאָמַר,
 - 7 וְאֶרְבֵּנָא לֹא אֶרְבִּין לְשְׁמָא
 - 8 דְּאֱלֹקִים, אֲלֹא לְשְׁמָא דִּיהוֹי⁶²
 - 9 כו' דבאים אלו שאין הקדוש-בִּרְוִיךָ-
 - 10 הוא רוצה בזבח, אמר דוד לפני שם
 - 11 אלוים, והקרבנות לא קרבים לשם
 - 12 אלוים אלא לשם הוי'. וְהִינֵנו⁶²,
 - 13 שְׁכַל קָרְבֵּן מִן הַבְּהֵמָה הוּא
 - 14 לְשֵׁם הַוִּי' הִיא מִדַּת
 - 15 הֶרְחָמִים, אֲבָל לְשֵׁם אֱלֹקִים
 - 16 הִיא מִדַּת הַדִּין - אֵין
 - 17 מִקְרִיבִין קָרְבֵּן בְּהֵמָה, וְכִמו
 - 18 שְׁכַתוֹב⁶³ זִבְחֵי לְאֱלֹקִים יִחְרָם,
 - 19 בְּלִמִּי לְהוֹי' לְבִדּוּ. וְכִדִּי
 - 20 לְפַעוּל שְׁגָם מִצַּד שֵׁם
 - 21 אֱלֹקִים, מִדַּת הַדִּין, יִהְיֶה עֲנִין
 - 22 הַמַּחֲלִילָה עַל הַחֲטָא שֶׁלֹּכְפָתוֹ
 - 23 מִבֵּיָאִים אֶת הַקָּרֶבֶן, בְּאֹפֶן שִׁיְהִיָּה
 - 24 "נִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו"⁶⁴, עַל
 - 25 זֶה נֹאמַר "וְזִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ
 - 26 נִשְׁבְּרָה", שֶׁהוּא עֲנִין שְׁבִירָת
 - 27 גִּסּוֹת הָרוּחַ, עֲנִין הַבִּיטוּל.
 - 28 וּמִבְּאֵר כ"ק אֲדֹמוּר ה'צִמְח
 - 29 צִדְקָה, בענין האמור של שייכות
 - 30 הקרבן לשם הוי' דוקא דְּלִכְאוּרָה,
 - 31 הַחוּטָא וְלֹא שְׁמַע לְקוֹל ה',
 - 32 אֵיךְ יִתְפַּכֵּר עַל-יְדֵי הַקָּרֶבֶן
 - 33 (וְהִינֵנו, דְּכִינֵן שֶׁהָאֲדָם עֲצֻמו
 - 34 נִשְׁאָר מִצִּבּוֹ הַקּוֹדֶם כִּפִּי שְׁחִי
 - 35 בַּעַת שְׁחָטָא, לְמָה יִתְפַּכֵּר לוֹ עַל-
 - 36 יְדֵי הַקָּרֶבֶן מִה שֶׁעָשָׂה שְׁלֹא
 - 37 בְּדָבָעִי, רַק אֵלֹא שֶׁזָּהוּ מִדַּת
 - 38 הֶרְחָמִים דְּשֵׁם הַוִּי', וְאֵף גַּם
 - 39 זֶה רַק עַל הַשְּׁגָנוֹת כו' וּנְמַצָּא
- זָבַח וְאֵתְנָה, וְאֵתְרִכָּךְ נֹאמַר זִבְחִי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה, וְהִקְשָׁה בְּזֵהֲרָה⁶¹ וְכִי לֹא בְּעֵי קוֹדֶשׁ-בְּרִיךְ-הוּא דִּיקָרְבוֹן קָמִיָּה אֶרְבֵּנָא כו', אֲלֹא דָּוִד - לְקָמִיָּה שְׁמָא דְּאֱלֹקִים קָאָמַר, וְאֶרְבֵּנָא לֹא אֶרְבִּין לְשְׁמָא דְּאֱלֹקִים, אֲלֹא לְשְׁמָא דִּיהוֹי' כו'. וְהִינֵנו⁶², שְׁכַל קָרְבֵּן מִן הַבְּהֵמָה הוּא לְשֵׁם הַוִּי' הִיא מִדַּת הֶרְחָמִים, אֲבָל לְשֵׁם אֱלֹקִים הִיא מִדַּת הַדִּין - אֵין מִקְרִיבִין קָרְבֵּן בְּהֵמָה, וְכִמו שְׁכַתוֹב⁶³ זִבְחֵי לְאֱלֹקִים יִחְרָם, בְּלִמִּי לְהוֹי' לְבִדּוּ. וְכִדִּי לְפַעוּל שְׁגָם מִצַּד שֵׁם אֱלֹקִים, מִדַּת הַדִּין, יִהְיֶה עֲנִין הַמַּחֲלִילָה עַל הַחֲטָא שֶׁלֹּכְפָתוֹ מִבֵּיָאִים אֶת הַקָּרֶבֶן, בְּאֹפֶן שִׁיְהִיָּה "נִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו"⁶⁴, עַל זֶה נֹאמַר "וְזִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה", שֶׁהוּא עֲנִין שְׁבִירָת גִּסּוֹת הָרוּחַ, עֲנִין הַבִּיטוּל. וּמִבְּאֵר כ"ק אֲדֹמוּר ה'צִמְח צִדְקָה, בענין האמור של שייכות הקרבן לשם הוי' דוקא דְּלִכְאוּרָה, הַחוּטָא וְלֹא שְׁמַע לְקוֹל ה', אֵיךְ יִתְפַּכֵּר עַל-יְדֵי הַקָּרֶבֶן (וְהִינֵנו, דְּכִינֵן שֶׁהָאֲדָם עֲצֻמו נִשְׁאָר מִצִּבּוֹ הַקּוֹדֶם כִּפִּי שְׁחִי בַּעַת שְׁחָטָא, לְמָה יִתְפַּכֵּר לוֹ עַל- יְדֵי הַקָּרֶבֶן מִה שֶׁעָשָׂה שְׁלֹא בְּדָבָעִי, רַק אֵלֹא שֶׁזָּהוּ מִדַּת הֶרְחָמִים דְּשֵׁם הַוִּי', וְאֵף גַּם זֶה רַק עַל הַשְּׁגָנוֹת כו' וּנְמַצָּא
- שֶׁגָּם מִצַּד שֵׁם אֱלֹקִים, מִדַּת הַדִּין, יִהְיֶה עֲנִין הַמַּחֲלִילָה עַל הַחֲטָא שֶׁלֹּכְפָתוֹ מִבֵּיָאִים אֶת הַקָּרֶבֶן, בְּאֹפֶן שִׁיְהִיָּה "נִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו"⁶⁴, עַל זֶה נֹאמַר "וְזִבְחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה", שֶׁהוּא עֲנִין שְׁבִירָת גִּסּוֹת הָרוּחַ, עֲנִין הַבִּיטוּל. וּמִבְּאֵר כ"ק אֲדֹמוּר ה'צִמְח צִדְקָה, בענין האמור של שייכות הקרבן לשם הוי' דוקא דְּלִכְאוּרָה, הַחוּטָא וְלֹא שְׁמַע לְקוֹל ה', אֵיךְ יִתְפַּכֵּר עַל-יְדֵי הַקָּרֶבֶן (וְהִינֵנו, דְּכִינֵן שֶׁהָאֲדָם עֲצֻמו נִשְׁאָר מִצִּבּוֹ הַקּוֹדֶם כִּפִּי שְׁחִי בַּעַת שְׁחָטָא, לְמָה יִתְפַּכֵּר לוֹ עַל- יְדֵי הַקָּרֶבֶן מִה שֶׁעָשָׂה שְׁלֹא בְּדָבָעִי, רַק אֵלֹא שֶׁזָּהוּ מִדַּת הֶרְחָמִים דְּשֵׁם הַוִּי', וְאֵף גַּם זֶה רַק עַל הַשְּׁגָנוֹת כו' וּנְמַצָּא
- וְזָהוּ "וְזִבְחֵי אֱלֹקִים", שְׁבִיָּה מִתְפַּסֶּט גַּם מִדַּת הַדִּין (שִׁישׁ לָהּ שְׂכֻחוֹת לְשִׁלֵּשׁ קְלִיפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרִי), שְׁגָם מִצִּדָּה יִהְיֶה "וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו".

[ה] [אוה"ת] תהלים [יחאל אור] עה"פ] נא [ע' קצט ואילך].

(61) ח"ב קח, א. וראה זח"ג ה, א. וראה גם ד"ה באתי לגני תשי"ב פ"ב (תורת מנחם - התוועדות ח"ד ע' 291). (62) זהר הרקיע לוח"ב שם. (63) משפטים כב, יט. וראה מדרש הנעלם בזהר חדש בראשית ד, א. (64) ויקרא א, ד. (65) ראה יחל אור שם: "שהרי היצחק שבאדם כשמחטיאו גרוע מק"נ והוא מתדבק בג"ק הטמאות . . וכשהלב נשבר ונרעה, נשבר ג"ק הטמאות כו'".

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 שענינה הוא לצמצם ולמנוע השפעה), שגם מצדה יהיה "ונרצה
2 לו לכפר עליו".
3 והנה כשם שבתורה צריך להיות ענין הבטול, כמבאר לעיל,
4 בן הוא גם בתפלה, ולכן מתחילים כל תפלה של שמונה-
5 עשרה, תפילת העמידה, באמירת
6 הפסוק אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח 1 והנה כשם שבתורה צריך להיות ענין הבטול,
7 ופי יגיד תהלתך הקשור במיוחד 2
8 לענין הביטול, כפי שהולך ומבאר.
9 והענין בזה, כפי שמבאר 3
10 "כ"ק אדמו"ר מהר"ש על- 4 יגיד תהלתך. והענין בזה, כפי שמבאר כ"ק
11 פי דברי מורנו רבי משה 5 אדמו"ר מהר"ש על-פי דברי מורנו רבי משה
12 אלשיך, שפרוש הפסוק 6 אלשיך, שפרוש הפסוק אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח ופי
13 אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח ופי יגיד 7 יגיד תהלתך - הוא, ששם שאדני שפתי
14 תהלתך - הוא, ששם 8 תפתח - בתורה (כפרוש התרגום: פתח
15 שאדני שפתי תפתח - 9 באוריתא), כי התורה היא דבר הוי', ולימוד
16 בתורה (כפרוש התרגום: 10 האדם הוא באופן דשפתי תפתח, דברי אשר
17 פתח באוריתא בתורה), כי 11 שמי בפיך⁶⁶, כעונה⁶⁷ אחרי הקורא⁶⁸, כמו כן
18 התורה היא דבר הוי', 12 אנו מבקשים ופי יגיד תהלתך, שגם בתפלה
19 ולימוד האדם הוא באופן 13 יהיה כן. והינו, דאף שהתפלה צריכה להיות
20 דשפתי תפתח, כאשר האדם לומד 14 באופן ד"לעבדו בכל לבבכם", שהעבודה היא
21 תורה, הוא אינו אומר דברים משל 15 מצד האדם, מפל-מקום מבקשים מהקדוש-
22 עצמו אלא דבר ה' ודיבורו של האדם 16 ברוך-הוא שיהיה "ופי יגיד (מלשון הגדה
23 הוא באופן שהקדוש-ברוך-הוא פותח, 17 והמשכה⁶⁹) תהלתך" (כפרוש התרגום
24 כביכול, את שפתי האדם וגורם לו 18 תושבחתך, שהוא ענין התפלה), שהתפלה שלנו
25 לומר דברי תורה, ודברי התורה הם 19 תהיה כעונה אחר הקורא, דהינו תפלתו של
26 דברי דבריו של הקדוש-ברוך-הוא 20 הקדוש-ברוך-הוא, כמאמר רבותינו ז"ל⁷⁰
27 אשר שמי בפיך⁶⁶ בפי האדם, 21 קודשא-ברוך-הוא מצלי: יהי רצון שיקבשו
28 והאדם אינו מציאות לעצמו ואין דברי 22 רחמי את בעסי. וזהו שתקנו להתחיל התפלה
29 התורה מתיחסים אליו אלא הוא 23 בפסוק אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח ופי יגיד תהלתך,
30 כעונה⁶⁷ אחרי הקורא⁶⁸ וחזר 24 וחישיב כתפלה אריכתא, דבכדי שהתפלה תהיה
31 אחרי, כמו כן אנו מבקשים 25 כדבעי, וכמו שכתב האלשיך⁷¹ שהתפלה
32 ופי יגיד תהלתך, שגם 26 תפעל כתפלת רבי חזקא ובניו⁷² [דלכאורה, כיצד
33 בתפלה יהיה כן ולא יהיה בה כל 27 יכולים לדרוש זאת מפל אחד ואחד, וכיצד יכול
34 ביטוי למציאות האישית העצמית של 28 האדם לדרוש זאת מעצמו], הנה לזה באה הקדמת הפקשה, דכשם ששפתי
35 האדם. והינו, דאף שהתפלה 36 צריכה להיות באופן
37 ד"לעבדו בכל לבבכם" עם כל
38 הלב של האדם המתפלל,

[ו] תרכ"ו ד"ה זה [ד"ה אד' שפתי תפתח תרכ"ח (נרפס בסה"מ תרכ"ז ע' תסט ואילך) בתחילתו ובסופו (וראה עד"ז סה"מ שם ע' תסה). ועוד].

(66) ישע"י נט, כא. (67) ע"ד סוכה לח, ב. (68) ראה תו"א יתרו סז, ב. לקו"ת שה"ש מד, ב. ובכ"מ. (69) ראה בחיי תבוא כו, ג (הובא באוה"ת (יהל אור) לתהלים שם (ע' קצח)). לקו"ת שם מא, א. ובכ"מ. (70) ברכות ז, א. (71) תהלים עה"פ. וראה גם אוה"ת (יהל אור) שם. (72) ב"מ פה, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 דְּכַשֵּׁם שִׁשְׁפָּתֵי תַּפְתָּח בַּתּוֹרָה, שְׁלִימוֹדוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא לֹא
 - 2 עֲנִין שֶׁל עֲצָמוֹ אֵלָּא כְּעוֹנָה אַחֵר הַקּוֹרָא, כְּמוֹ כֵּן "וּפִי יִגִּיד
 - 3 תְּהִלָּתָךְ", שְׁאִינוֹ מְצִיאוֹת לְעַצְמוֹ, אֲלֵא הוּא בָּטֵל לַחֲלוּטִין וְהוּא
 - 4 רַק מִגִּיד וּמִמְשִׁיף תַּפְּלָתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בַּעֲצָמוֹ
 - 5 שִׁיכְבְּשׁוּ רַחֲמָיו אֶת כְּעָסוֹ,
 - 6 הִינּוּ, שִׁיכְבְּשׁוּ הַרְחֵמִים הָעֲלִינִים
 - 7 אֶת מִדַּת הַדִּין וְהַמִּדֵּיאוֹת
 - 8 וְהַהֲגָבָלוֹת, וְיַפְעֲלוּ חֲבוּר
 - 9 הַתַּחְתּוֹן וְהָעֲלִיּוֹן (שְׁזָהוּ)
 - 10 כָּלִלוֹת עֲנִין הַתַּפְּלָה מִלְשׁוֹן
 - 11 הַתַּחְבּוּרֹת), וְעַל יְדֵי חֲבוּר הַתַּחְתּוֹן
 - 12 וְהָעֲלִיּוֹן נִשְׁלַמַת כּוֹנֵנַת הַבְּרִיאָה
 - 13 לְהִיּוֹת דִּירָה לּוֹ יִתְבָּרַךְ
 - 14 בַּתַּחְתּוֹנִים.
 - 15 (ט) וּמִמְשִׁיף כ"ק מו"ח
 - 16 אֲדָמוֹר בַּמָּאמָר, בְּבִאּוּר עֲנִין
 - 17 הַתַּפְּלָה וְהַשִּׁיבוֹת הַמִּיּוּחָד שֶׁלָּה
 - 18 לְעִנֵּין הַבִּטּוּל וְהַשְּׁפָלוֹת בַּפְּרָטִיּוֹת
 - 19 יוֹתֵר: וּבִזְהָ יוֹכֵן מֵה שְׁפָתוֹב⁷³ תַּפְּלָה לְדוֹד, הִטָּה
 - 20 שְׁפָתוֹב⁷³ תַּפְּלָה לְדוֹד, הִטָּה
 - 21 ה' אֲזַנְךָ עֲנִי כִי עֲנִי וְאֶבִּיּוֹן
 - 22 אֲנִי, ד"תַּפְּלָה לְדוֹד" הוּא
 - 23 הַהֲתַקְשְׁרוֹת וְהַבִּטּוּל בַּחֲבִינָה
 - 24 מִלְּכוּת הָעֲלִיּוֹנָה (שְׁזָהוּ שְׁדוֹד
 - 25 הִיָּה מְרַקְבָּה בָּטֵל לַגִּמְרִי (כְּמוֹ
 - 26 מִרְכָּבָה לַגִּבִּי הָרוֹכֵב שָׁאִין לֵה כֹל רִצּוֹן
 - 27 מִשְׁלָה) לְסַפִּירַת הַמִּלְכוּת⁷⁴),
 - 28 הִגָּה גוֹדֵל תּוֹקֵף הַבִּקְשָׁה
 - 29 (שְׁהַתַּפְּלָל דוֹד עָבוּר כָּל בְּנֵי
 - 30 יִשְׂרָאֵל, עָבוּר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל)
 - 31 הִטָּה גוֹ' וְעֲנִי, מִפְּנֵי מֵה
 - 32 הוּא, בִּאֲזוֹן סִיבָה וּבִאֲזוֹן זְכוּת יַעֲנֶה
 - 33 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לַתַּפְּלוֹת וּלְתַחֲנוּנִים
 - 34 שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפִי דְּעֲנִי וְאֶבִּיּוֹן
 - 35 אֲנִי בַּגִּלּוֹל עֲנִין הַשְּׁפָלוֹת וְהַבִּטּוּל
 - 36 (עַד-כָּאן-לְשׁוֹנוֹ).
 - 37 וְהִינּוּ, שְׁנוֹסֵף לְכַף שְׁנִגְשׁ
 - 38 הָאָדָם לַתַּפְּלָה עִם הַהֲקָדָמָה
 - 39 הַכָּלִלִית דְּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתָךְ,
 - 40 שֶׁכִּמְבוּרָא לְעִיל הַכוּנָה לְבִיטּוּל
 - 41 וּשְׁפָלוֹת צָרִיף לְהִיּוֹת אֲצִלּוֹ
 - 42 הַהֲרָגֶשׁ דְּעֲנִי וְאֶבִּיּוֹן אֲנִי שְׁהוּא
- עֲנִין נֹסֵף שֶׁל בִּיטּוּל, כְּפִי שְׁהוּלָךְ וּמִבְּאֵר.
- וְהָעֲנִין בְּזָה, כְּדֹאִיתָא כְּמוֹבֵא בְּזָה⁷⁵ שִׁישְׁנוֹ הָעֲנִין דְּתַפְּלָת
- עָשִׂיר, שְׁבַכְלָלוֹת הוּא עֲנִין תַּפְּלָה לְמִשְׁה⁷⁶ [שְׁהִירִי מִשְׁה
- נִקְרָא בְּשֵׁם עָשִׂיר, כְּדֹאִיתָא בְּגִמְרָא⁷⁷ שְׁאִין הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה אֲלֵא עַל חֶכֶם גְּבוּר וְעָשִׂיר וּבַעַל קוּמָה, וְכוּלָן
- אֲלֵא עַל חֶכֶם גְּבוּר וְעָשִׂיר
- וּבַעַל קוּמָה, וְכוּלָן אֶת כֹּל
- הַתַּנָּאִים הִלְלוּ לְהַשְׁרָאָה הַשְׁכִּינָה
- לּוֹמְדִים מִמִּשְׁה כו'. עָשִׂיר, כְּמוֹ
- שְׁפָתוֹב⁷⁸ פֶּסֶל לָךְ לַחֲתוּת,
- וּמִהֲלָשׁוֹן "לָךְ" לּוֹמְדִים פֶּסֶלֶתָן
- שְׁלָךְ יְהֵא, שְׁמָזָה נִתְעָשֵׂר
- מִשְׁה⁷⁹ מִפְּסוּלֹת הַלּוּחוֹת], וְיִשְׁנֹה
- הָעֲנִין דְּתַפְּלָת עָנִי, כִּלְשׁוֹן הַכְּתוּב
- תַּפְּלָה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף⁸⁰,
- וְאִיתָא מוֹבֵא בְּזָה שְׁתַּפְּלָת
- הָעָנִי קוֹדֶמֶת לַתַּפְּלָת הָעָשִׂיר
- וְהִינּוּ, דְּעָם הִיּוֹת שְׁגָם הִיּוֹת
- שְׁגָם תַּפְּלָתוֹ שֶׁל מִשְׁה (עָלִיו
- נֶאֱמָר⁸¹ וְהָאִישׁ מִשְׁה עָנִי
- מָאֵד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל
- פְּנֵי הָאָדָמָה) הִיָּתָה בְּאוּפֶן
- דְּוּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתָךְ, תַּפְּלִיָּה מִתּוֹךְ
- בִּיטּוּל וּשְׁפָלוֹת, מִכָּל-מְקוֹם
- קוֹדֶמֶת "תַּפְּלָה לְעָנִי כִי
- יַעֲטֹף" לַתַּפְּלָתוֹ שֶׁל מִשְׁה,
- תַּפְּלָת עָשִׂיר לַתַּפְּלִית הָעָנִי יֵשׁ
- עֲדִיפוֹת עַל תַּפְּלִית הָעָשִׂיר.
- וְהָעֲנִין בְּזָה, דְּהִנֵּה, תַּפְּלָת
- מִשְׁה שְׁהִיא תַּפְּלָת עָשִׂיר,
- גְּדֻלָּה מַעֲלָתָה בְּיוֹתֵר, וּכְפִי
- שְׁמִבְאָר כ"ק אֲדָמוֹר
- (מִהוֹרֶשׁ"ב) נִשְׁמָתוֹ-עֲדָן
- בְּגִמְרָא⁷⁷ שְׁאִין הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה אֲלֵא עַל חֶכֶם גְּבוּר וְעָשִׂיר וּבַעַל קוּמָה, וְכוּלָן
- מִמִּשְׁה כו'. עָשִׂיר, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב⁷⁸ פֶּסֶל לָךְ, פֶּסֶלֶתָן שְׁלָךְ יְהֵא, שְׁמָזָה נִתְעָשֵׂר
- מִשְׁה⁷⁹], וְיִשְׁנֹה הָעֲנִין דְּתַפְּלָת עָנִי, תַּפְּלָה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף⁸⁰, וְאִיתָא בְּזָה
- שְׁתַּפְּלָת הָעָנִי קוֹדֶמֶת לַתַּפְּלָת הָעָשִׂיר. וְהִינּוּ, דְּעָם הִיּוֹת שְׁגָם תַּפְּלָתוֹ שֶׁל מִשְׁה
- (עָלִיו נֶאֱמָר⁸¹ וְהָאִישׁ מִשְׁה עָנִי מָאֵד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה) הִיָּתָה
- בְּאוּפֶן דְּוּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתָךְ, מִכָּל-מְקוֹם קוֹדֶמֶת "תַּפְּלָה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף" לַתַּפְּלָתוֹ
- שֶׁל מִשְׁה, תַּפְּלָת עָשִׂיר. וְהָעֲנִין בְּזָה, דְּהִנֵּה, תַּפְּלָת מִשְׁה שְׁהִיא תַּפְּלָת עָשִׂיר,
- גְּדֻלָּה מַעֲלָתָה בְּיוֹתֵר, וּכְפִי שְׁמִבְאָר כ"ק אֲדָמוֹר (מִהוֹרֶשׁ"ב) נִשְׁמָתוֹ-עֲדָן

(73) תהלים פו, א. 74) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו. ערכי הכינויים (לבעל סדר הדורות) בערכו. ובכ"מ.
 (75) ראה זח"ג קצה, א. ועוד. 76) תהלים צ, א. 77) שבת צב, א. נדרים לח, א. 78) תשא לד, א. 79) ראה נדרים שם.
 (80) תהלים קב, א. 81) בהעלותך יב, ג.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 בארוכה¹, שאמתית ענין העשירות הוא לא כפי שיכולים
2 לחשוב שזהו רק שלא חסר שום דבר, כי ענין זה הוא רק
3 די מחסורו אשר יחסר לו כלשון התורה לענין צדקה שצריך לספק
4 לעני את מחסורו אבל אין חובה לתת לו צדקה עד שיהפוך לעשיר, ואין
5 זה צדין ענין העשירות.
6 והינו⁸², שבכללות באופן כללי
7 יש כמה מדריגות בעניות ועשירות
8 ישנו ענין העניות כאשר האדם
9 נמצא בעוני ומחסור, ולאחר-זה
10 ישנו הענין של השלמת
11 החסרון של העני, די
12 מחסורו אשר יחסר לו, אבל
13 אי אתה מחויב לעשור⁸³,
14 ולמעלה מזה הוא ענין
15 העשירות, שאין שום דבר
16 שחסר לו, אפילו לא חסרון
17 של ענינים כאלו שמקודם
18 לכן לפני שנעשה עשיר לא היתה
19 לו שיכות אליהם, כי-אם
20 שמושפע בריבוי השפע כו'
21 ודווקא מצב כזה נחשב עשירות באמת.
22 ועל-דרך-זה הוא ברוחניות,
23 שענין תפלת עשיר דמשה,
24 הניו שהיו אצלו כל עניני
25 קדושה לא רק ללא שום
26 חסרון, אלא באופן של
27 עשירות "בריו השפע". ומכל-
28 מקום, תפלת העני קודמת
29 לתפלת העשיר, והינו, שכדי
30 שהתפלה זאל דענעמען
31 גאר אינגאנצן תדור באדם
32 ו"תפוס" אותו לגמרי ובשלמות,
33 צריך להיות "תפלה לעני
34 הטה ה' אונד עניי פי עני
35 ואביון אני", לפי שהבטול
36 והשפלות מגעת נוגעת ויש לה
37 פעולה והשפעה (ובמילא
38 ממשיכה גם למטה) בעומק
39 ולמעלה יותר אפילו מתפלת
40 עשיר, שלא זו בלבד שאין
- בארוכה¹, שאמתית ענין העשירות הוא לא כפי
שיכולים לחשוב שזהו רק שלא חסר שום דבר,
כי ענין זה הוא רק די מחסורו אשר יחסר לו³²,
ואין זה צדין ענין העשירות. והינו⁸², שבכללות
ישנו ענין העניות, ולאחר-זה ישנו הענין של
השלמת החסרון של העני, די מחסורו אשר
יחסר לו, אבל אי אתה מחויב לעשור⁸³,
ולמעלה מזה הוא ענין העשירות, שאין שום
דבר שחסר לו, אפילו לא חסרון של ענינים
כאלו שמקודם לכן לא היתה לו שיכות אליהם,
כי-אם שמושפע בריבוי השפע כו'. ועל-דרך-זה
הוא ברוחניות, שענין תפלת עשיר דמשה, הינו
שהיו אצלו כל עניני קדושה לא רק ללא שום
חסרון, אלא באופן של עשירות. ומכל-מקום,
תפלת העני קודמת לתפלת העשיר, והינו, שכדי
שהתפלה זאל דענעמען גאר אינגאנצן, צריך
להיות "תפלה לעני, הטה ה' אונד עניי פי עני
ואביון אני", לפי שהבטול והשפלות מגעת
עומק ולמעלה יותר אפילו מתפלת עשיר, שלא זו
בלבד שאין אצלו חסרון בעניני קדושה, אלא עניני קדושה
הם אצלו באופן של עשירות.

- 1 (ומסיים במאמר: וזהו האות ד', מה-שאין-כן ר' אין בו יו"ד, שאין בו
2 בחינת הבטול, אדרבה הוא בבחינת ישות וגסות, ולכן הוא
3 מאתן דאתחזיאו על סטרא בישא, והעניות והדלות דסטרא-אחרא הוא שאין
4 להם שיכות לאלקות, ובזה גופא הרי הם נעשים בבחינת יש ומציאות יותר
5 ויותר (עד-כאן-לשוננו). והינו, שהחלוק בין האותיות ד' ור', הוא באופן שהן
6 הפכיות לגמרי, שלא זו בלבד שאות ד' היא בקדושה, ואות ר' היא מאתן
7 דאתחזיאו על סטרא בישא, אלא יתרה מזה, שאות ד' היא מדרגה נעלית בקדושה
8 גופא עצמה, שזהו ענין ספירת
9 המלכות, שאף שהיא באופן
10 של דלות, דלית לה מגרמה
- (ומסיים במאמר: וזהו האות ד', מה-שאין-כן ר' אין בו יו"ד, שאין בו
בחינת הבטול, אדרבה הוא בבחינת ישות וגסות, ולכן הוא
מאתן דאתחזיאו על סטרא בישא, והעניות והדלות דסטרא-אחרא הוא שאין
להם שיכות לאלקות, ובזה גופא הרי הם נעשים בבחינת יש ומציאות יותר
ויותר (עד-כאן-לשוננו). והינו, שהחלוק בין האותיות ד' ור', הוא באופן שהן
הפכיות לגמרי, שלא זו בלבד שאות ד' היא בקדושה, ואות ר' היא מאתן
דאתחזיאו על סטרא בישא, אלא יתרה מזה, שאות ד' היא מדרגה נעלית בקדושה
גופא עצמה, שזהו ענין ספירת המלכות, שאף שהיא באופן של דלות,

[ז"ד] [תפלה למשה תר"ס [סה"מ תר"ס ע' מט ואילך].

(82) עיין כתובות (סז, ב. ושם) ג' האופנים: די מחסורו כו' לעשרו כו' ה' משתמש בכלי זהב ישתמש בכלי כסף בכלי
כסף ישתמש בכלי נחשת. (83) כתובות שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 כלום, אין לה כלום משל עצמה (כמבואר לעיל באריכות) הרי דוקא
 2 על-ידי-זה פונסת מקבלת וקולטת היא בתוכה את כל האורות
 3 שלמעלה, וממנה נמשך קללות ענין
 4 ההתנשאות למטה, להיות דירה לו יתברך למטה וכך נשלמת
 5 כוונת הבריאה (ויכמו שנתבאר
 6 לעיל שעל-ידי תכלית הבטול
 7 מגיעים למעלה יותר מתפלת
 8 עשיר). ואלו אות ר',
 9 שבסטרא-אחרא גופא עצמה
 10 היא תכלית הישות, להיותה
 11 באופן של דלות ורישות,
 12 שלא זו בלבד שהיא דלה
 13 ריקה וחסרה מכל עניני קדושה,
 14 אלא שהיא גם רשה ורש' הוא
 15 דבר יותר חמור מ'דל' (כמבואר לעיל
 16 כיצד הדבר נלמד מהפסוקים), מכל
 17 עניני קדושה, שמזה נעשת
 18 מציאות של חומרות למטה,
 19 תכלית מציאות היש, הניגוד
 20 הגמור ל'ביטול במציאות'.
 21 (יא) וזהו שהאות ר' היא
 22 אחת האותיות דתבת 'קרש',
 23 שעל זה נאמר ועשית את
 24 הקרשים שמצד עצמם הם דבר לא
 25 רצוי למשכן עצי שטים לדבר
 26 שבקדושה, הינו, שתכלית
 27 העבודה היא למצוא
 28 בקדושה שהרי האותיות ק' ור' הן
 29 אותיות קדושות, כמו כל כ"ב האותיות
 30 אלא שבקדושה עצמה צריך למצוא
 31 את הענין שנותן מקום
 32 למציאות כזו שעל-ידי
 33 השתלשלות וצמצומים
 34 ונפילות, יוכל להיות מזה
- הענין דסטרא-אחרא, שזהו ענין האותיות ק' ור', כדאיתא
 כמובא בספרי קבלה⁸⁴ שענינם של האותיות ק' ור' הוא הספירות
 נצח והוד, שהוא ענין הגבורות והצמצומים למטה מטה
 בקדושה עצמה, שמזה יכול להיות (לאחרי הצמצומים
 והנפילות) הענין דלעומת זה בתכלית השפלות, ועל-
 ידי העבודה דאתפניא
 סטרא-אחרא ואתהפכא
 סטרא-אחרא, כמבואר לעיל,
 עושים מהם מענינים אלו
 בקדושה הנמוכים באותיות ק' ור'
 קרשים למשכן, שעל-ידי-זה
 מקימים את תכלית פונת
 בריאת העולם, שיהיה
 "ושכנתי בתוכם", בתוך כל
 אחד ואחד מישראל, כפי
 שהיה בהתחלת הבריאה
 (ובאופן נעלה יותר כיוון
 שבתחילת הבריאה עדיין לא הייתה
 עבודת האדם, וכעת המשכת עיקר
 שכניה בעולם היא על ידי "אתכפא"
 ו"אתהפכא"), שעיקר שכינה
 בתחתונים היתה.
- דלית לה מגרמה כלום, הרי דוקא על-ידי-זה
 כונסת היא בתוכה את כל האורות שלמעלה,
 וממנה נמשך קללות ענין ההתנשאות למטה,
 להיות דירה לו יתברך (ויכמו שנתבאר לעיל
 שעל-ידי תכלית הבטול מגיעים למעלה יותר
 מתפלת עשיר). ואלו אות ר', שבסטרא-אחרא
 גופא היא תכלית הישות, להיותה באופן של
 דלות ורישות, שלא זו בלבד שהיא דלה מכל
 עניני קדושה, אלא שהיא גם רשה מכל עניני
 קדושה, שמזה נעשת מציאות של חומרות
 למטה, תכלית מציאות היש.
 (יא) וזהו שהאות ר' היא אחת האותיות דתבת
 'קרש', שעל זה נאמר ועשית את
 הקרשים למשכן עצי שטים, הינו, שתכלית
 העבודה היא למצוא בקדושה את הענין שנותן
 מקום למציאות כזו שעל-ידי השתלשלות
 וצמצומים ונפילות, יוכל להיות הענין דסטרא-אחרא, שזהו ענין האותיות
 ק' ור', כדאיתא בספרי קבלה⁸⁴ שענינם הוא נצח והוד, שהוא ענין הגבורות
 והצמצומים למטה מטה בקדושה, שמזה יכול להיות (לאחרי הצמצומים
 והנפילות) הענין דלעומת זה בתכלית השפלות, ועל-ידי העבודה דאתפניא
 סטרא-אחרא ואתהפכא סטרא-אחרא, עושים מהם קרשים למשכן, שעל-ידי-
 זה מקימים את תכלית פונת בריאת העולם, שיהיה "ושכנתי בתוכם", בתוך
 כל אחד ואחד מישראל, כפי שהיה בהתחלת הבריאה (ובאופן נעלה יותר),
 שעיקר שכינה בתחתונים היתה.

(84) ראה לקו"ת להאריז"ל פ' ויקהל-פקודי. וראה גם ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות התורה – אות ק' (ע' שכב ואילך).
 וש"נ.

המשך מעמוד לט

לקוטי-שיחות – פרשת בא

- 1 שיאמרו הלל באכילת הפסח, וזה אינו ענין כללי בהכנה
 2 להיות עבדי ה', ולפיכך אין הכרח להשלים זאת.
 3 ואילו ההלל הנאמר בעת שחזיתת הפסח הוא מצד
- השחיטה עצמה, זהו חלק מעבודת השחיטה – ולכן זהו
 חלק גם בעבודה הכללית של פסח, שצריך ואפשר
 לתקן תמיד.

(משיחת אחרש"פ תשכ"ו)